01 ශ්‍රී ලංකාවේ ඉතිහාසය

1.1 දේශාභිමානී ජාතික හැඟීම් පුබුදුවාලමු

මෙම පාඩම් ඒකකයෙන්, ඉතිහාසය යනු කුමක් ද? ඉතිහාසය විෂය විග්‍රහ කරගත හැකි නිර්වචන සහ ඉතිහාසය විෂය හැදෑරීමෙන් ලැබෙන ප්‍රයෝජන පිළිබඳ ව විස්තර වෙයි.

ඉතිහාසය යනු කුමක් ද?

ඉතිහාසය යනු මානව ශිෂ්ටාචාරයේ ආරම්භය, විකාශය හා සංවර්ධනය විස්තර වෙන කථා පුවතකි. එය ප්‍රබන්ධ කතාවක් නොවේ. ඈත අතීතයේ සිට මිනිසා පරිසර ගැටලුවලට මුහුණ දුන් ආකාරය ඉතිහාසයෙන් හෙළි වේ. කිසියම් රටක වර්තමානය හා අනාගතය ගොඩනගා ගැනීමට උපකාරී වන්නේ එම රටේ ඉතිහාසයයි. ඉතිහාසයේ සිදු වූ කිසියම් සංසිද්ධියක් වර්තමානයේ දී ඒ ආකාරයෙන් ම සිදු නොවූවත් එය අපට ආදර්ශ කර ගත හැකි ය. ඒ තුළින් වර්තමානය හා අනාගතය සැලසුම් කර ගැනීමට ද හැකි වේ.

යම් රටක ආදි මුතුන් මිත්තන්ගේ ජීවන අත්දැකීම්, ජයග්‍රහණ, අපේක්ෂා, ගති පැවතුම් හා පුද්ගලාන්තර සම්බන්ධතා ආදි තොරතුරු ඉතිහාසයේ වාර්තා වී තිබේ. මෙවැනි තොරතුරු අධ්‍යයනය කිරීම ඉතිහාසය විෂයයෙහි අභිමතාර්ථයකි.

ඉතිහාසය විෂය විග්‍රහ කර ගැනීමට අදාළ කරගත හැකි නිර්වචන

ඉතිහාසය විෂය සම්බන්ධ ව ඉතිහාසඥයන් හා විචාරකයින් ඉදිරිපත් කර තිබෙන නිර්වචන අතුරින් වඩාත් ජනප්‍රිය නිර්වචන කිහිපයක් පහත දැක්වේ.

අනු අංක	ඉතිහාසඥයා	ඉදිරිපත් කළ නිර්වචනය	විග්‍රහය
01	ජී.එච් ට්‍රෙවිලියන්	ඉතිහාසය එක් විෂයයක් නොව විෂයයන් සියල්ල අන්තර්ගත ගෘහයයි.	සියලු විෂයයන් සමග ඉතිහාසය විෂයය ඉතා සමීප සම්බන්ධතාවක් ඇති බව.
02	E.H. කර්	වර්තමානය තේරුම් ගැනීමට යතුර වශයෙන් ඉතිහාසය තේරුම් ගත යුතු ය.	ඉතිහාසය, අතීතය හා වර්තමානය අතර සංවාදයක් බව
03.	ඩියඩෝරස්	වර්තමානය අරබයා අත්හදා බැලීම් කරනවාට වඩා අතීතයේ ජයග්‍රහණ අනුගමනය කරන්නට ලැබීම භාග්‍යයකි.	අතීතයෙන් පාඩම් ඉගෙනීමෙන් වර්තමාන ගැටලුවලට විසඳුම් ලබා ගත හැකි බව.
04.	පොලිබියස්	අතීත සිද්ධීන් පිළිබඳ දැනුම වනාහි මනුෂ්‍ය ස්වභාවය නිවැරදි කිරීම සඳහා ප්‍රබලතම උපකරණය වෙයි.	ඉතිහාසය මිනිසුන් පිළිබඳ කෙරෙන අධ්‍යයනයක් බව.
05.	ශ්‍රී ජවහර්ලාල් නේරු	වර්තමානය හා අනාගතය අනිවාර්යයෙන් ම ඉතිහාසයෙන් ගොඩනැගෙන අතර එම මුද්‍රාව එහි දක්නට ලැබෙනු ඇත. එය අමතක කිරීම අත්තිවාරමක් නොමැතිව කරන ඉදි කිරීමක් වැනි ය.	අතීතය තුළින් වර්තමානය හා අනාගතය හඳුනා ගත හැකි බව.

ඉහතින් සඳහන් කළ නිර්වචන ඔබ ඉතා හොඳින් අධ්‍යයනය කරන්න. එය ඉතිහාස අධ්‍යයනය කිරීමට ඔබට මඟපෙන්වීමක් වනු ඇත.

ඉතිහාසය හැදෑරීමේ ප්‍රයෝජන

ඕනෑම රටක භාෂාව, සාහිත්‍ය, සදාචාරාත්මක ගුණ ධර්මයන් හා සෞන්දර්යය වැනි සංස්කෘතිකාංග එම රටේ අතීත ශ්‍රී විභූතිය හා සෞභාග්‍ය විදහා පාන සාධක ය. මෙම සාධක ශ්‍රී ලංකාවේ අතීතයේ පැවති ආකාරය හඳුනා ගැනීමට අප විසින් ඉතිහාස විෂය ඉතා මැනවින් අධ්‍යයනය කළ යුතු ය.

අපේ රටේ අතීතයේ පැවති කෘෂිකාර්මික හා කාර්මික දියුණුව හඳුනා ගෙන වර්තමානයේ එම අංශවල සංවර්ධනයක් ඇතිකර ගැනීමට එයින් පූර්වාදර්ශ ලබා ගැනීම සුදුසු ය.

ශ්‍රී ලාංකිකයන්ට ජාතිකානුරාගය ඇති කරලීමට වඩාත් ම සුදුසු විෂය ඉතිහාසයයි. අතීතයේ දී ශ්‍රී ලංකාව පෙරදිග හා අපරදිග රටවල් සමඟ දේශපාලනික, ආර්ථික, සාමාජික හා ආගමික වශයෙන් ඇති කරගෙන තිබුණු සම්බන්ධතා පිළිබඳ ව නිවැරැදි අවබෝධයක් ලබා ගැනීමට ඉතිහාසය විෂය හැදෑරීම බෙහෙවින් ම ප්‍රයෝජනවත් ය.

ඉතිහාසය හැදෑරීමෙන් පුද්ගල පෞරුෂ ලක්ෂණ සංවර්ධනය වේ. අන් මතවලට ගරු කිරීමට, අන්‍ය සංස්කෘතීන්ට ගරු කිරීමට, බහු සංස්කෘතික සමාජයක ගැටුම්වලින් තොර ව ජීවත් වීමට ශික්ෂණයක් ලැබේ.

ඉතිහාස විෂය හැදෑරීමෙන් පුද්ගලයාගේ විමර්ශනාත්මක, ගවේෂණාත්මක, විවේචනාත්මක හා නිර්මාණාත්මක චින්තනය විකසිත වෙයි. යමක් පැහැදිලි ව සාක්ෂි සහිත ව විස්තර කරලීමේ කුසලතාව ඇති වේ. තර්කානුකූල චින්තනය දියුණු වේ.

කාලය හා අවකාශය පිළිබඳ ව පෘථුල අවබෝධයක් ඇතිකර ගැනීමට හැකි වීම ඉතිහාසය විෂය හැදෑරීමෙන් අපට ලැබෙන ප්‍රයෝජනයකි. ඓතිහාසික කාලවකවානු දක්වෙන්නේ ක්‍රිස්තු පූර්ව, ක්‍රිස්තු වර්ෂ, බුද්ධ වර්ෂ, ශක වර්ෂ වැනි කාල නියමයන්ට අනුව ය. මෙම කාල නියමයන් අප ඉතා මැනවින් හඳුනාගෙන තිබිය යුතු ය.

අවකාශය යනු භෞතික පරිසරයයි. ඓතිහාසික කාලවකවානු හා අවකාශය අතර ඉතා කිට්ටු සම්බන්ධයක් ඇත. මේ රටට ජාතික වීරයන් අවශ්‍ය යුගයක දී මහාවංසය රචනා විය. තත්කාලීන සමාජීය බලපෑම මත දුටුගැමුණු චරිතය මහාවංසයේ දී වීර චරිතයක් ලෙස විස්තර කිරීමට මහානාම මාහිමි ට සිදු විය. සංග්‍රාමීය උපක්‍රමවලට යෝග්‍ය වන පරිදි පොළොන්නරුව ලක්දිව දෙවැනි රාජධානිය ලෙස පිහිටුවා ගෙන තිබේ. යුරෝපීය ජාතිකයන් ශ්‍රී ලංකාවේ කන්ද උඩරට රාජධානිය අල්ලා ගැනීමට සටන් ගණනාවක් ම කළත්, ඒවා කිසිවක් සාර්ථක නොවී ය. එයට හේතුව භූගෝලීය පරිසරයෙන් ස්වභාවික රැකවරණය ලැබුණු නිසා ය. මෙසේ ඓතිහාසික සංසිද්ධීන් නිවැරැදි ව හඳුනා ගැනීමට අවකාශය පිළිබඳ දැනුම ඉතිහාසය විෂය හැදෑරීමේ දී ප්‍රයෝජනවත් වේ.

ඉතිහාසය හැදෑරීමේ ප්‍රයෝජන මෙසේ ගොනු කරමු.

* අතීතය හඳුනා ගැනීමට
* අතීතයෙන් පාඩම් උගෙනීමට
* වර්තමානය හා අනාගතය සකසා ගැනීමට
* තමා ජීවත් වන අවට පරිසරය හඳුනා ගැනීමට
* ජාත්‍යන්තරයේ ගෞරවණීය ස්ථානයක් ලබා ගැනීමට
* ජාතික සමගිය ගොඩනගා ගැනීමට
* දේශානුරාගය හා ජාතිකාභිමානී හැඟීම් පුබුදුවා ගැනීමට
* අන්‍ය මතවලට ගරු කිරීමට
* අන්‍ය සංස්කෘති අගය කිරීමට
* කාලය හා අවකාශය අධ්‍යයනය කිරීමට
* පෞරුෂ ගති ලක්ෂණ වර්ධනය කර ගැනීමට

ක්‍රියාකාරකම 01

01. ඉතිහාස විෂය හැදෑරීමෙන් ලැබෙන ප්‍රයෝජන යන තේමාව යටතේ ලිපියක් සකස් කරන්න.

සාරාංශය

- ඉතිහාසය අතීතය හා වර්තමානය අතර සංවාදයකි.
- ඉතිහාසය මිනිසුන් සම්බන්ධ අධ්‍යයනයකි.
- ඉතිහාසය පුනරාවර්තනය නොවූවත් අතීත සාධනීය ප්‍රතිඵල වර්තමාන හා අනාගත සැලසුම්වලට පාදක වෙයි.
- ජාතික චින්තනය හා දේශාභිමානී හැඟීම් පුබුදුවාලීමට ඉතිහාස විෂය ඉවහල් වේ.
- බහු සංස්කෘතික සමාජයේ ජීවත් වීමට ඉතිහාස අධ්‍යයනයෙන් ශික්ෂණය ලැබේ.
- විවේචනාත්මක, විමර්ශනාත්මක, නිර්මාණාත්මක හා විශ්ලේෂණාත්මක කුසලතා ඉතිහාසය හැදෑරීමෙන් වැඩි දියුණු වේ.

1.2 ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රාග් ඓතිහාසික යුගය

ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රාග් ඓතිහාසික යුගය සම්බන්ධ ව ලේඛනගත මූලාශ්‍රය කිසිවක් නැත. පුරා විද්‍යාත්මක කැණීම්වලින් ලැබුණු සාධකවලට අනුව ප්‍රාග් ඓතිහාසික යුගය සම්බන්ධ ව තොරතුරු හෙළි වේ. අපේ රටේ ලේඛනගත තොරතුරු වාර්තා වන්නේ ක්‍රි.පූ. 6 වන සියවසෙන් පසුව ය.

ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රාග් ඓතිහාසික ස්ථාන

ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රාග් ඓතිහාසික යුගයට අයත් ජනාවාස පැතිරී තිබුණු ප්‍රදේශ රාශියක් පුරාවිද්‍යාත්මක කැණීම්වලින් හඳුනාගෙන තිබේ.

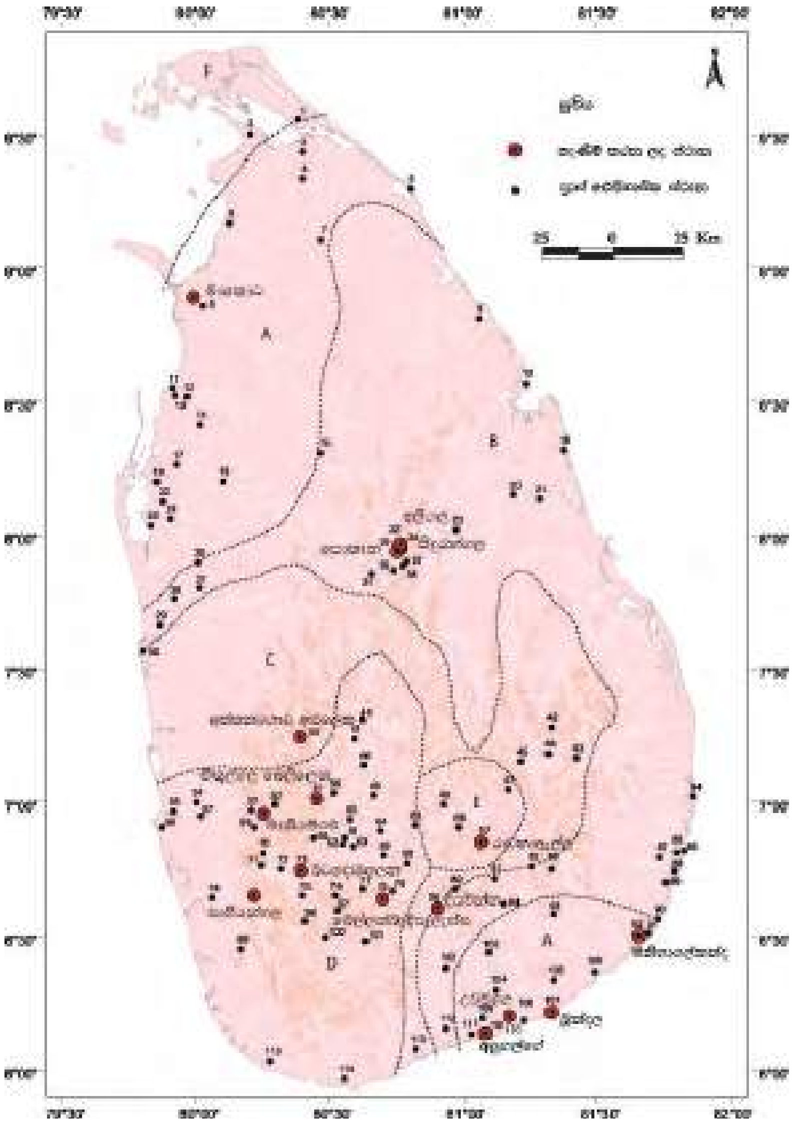

දැනට සොයා ගෙන තිබෙන ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රාග්ඓතිහාසික ස්ථානවල ව්‍යාප්තිය දැක්වෙන සිතියම

- රත්නපුර දිස්ත්‍රික්කයේ කුරුවිට ආසන්නයේ බටදොඹලෙන
- කෑගල්ල දිස්ත්‍රික්කයේ අත්තනගොඩ පිහිටි අළුලෙන, කිතුල්ගල බෙලිලෙන
- නුවරඑළිය දිස්ත්‍රික්කයේ හෝර්ටන් තැන්න හා රාවණා ඇල්ල
- බලංගොඩ ප්‍රදේශයේ බෙල්ලන්බැඳිපැලැස්ස
- කලුතර දිස්ත්‍රික්කයේ බුලත්සිංහල ප්‍රදේශයේ පාහියන්ගල ලෙන
- උතුරු ප්‍රදේශයේ මාන්කුලම්, පොම්පරිප්පු, ඉරණමඩුව

ඉහතින් දක්වා ඇත්තේ ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රාග් ඓතිහාසික ජනාවාස පැතිරී තිබූ ස්ථාන කිහිපයකි. දැනට ශ්‍රී ලංකාවේ හමු වී ඇති පැරණිම මානව සාධක වසර 125000ක් පමණ පැරණි බවට කාලනීර්ණය කර ඇත. එ අනුව මෙරට මානව වාසය ඉතාම පැරණි බව පෙනේ.

කැණීම්වලින් ලැබී ඇති පුරා විද්‍යාත්මක සාධක

පාහියන්ගල ලෙන ශ්‍රී ලංකාවේ පහතරට තෙත් කලාපයේ ජීවත් වූ ප්‍රාග් ඓතිහාසික මිනිසුන්ගේ ජීවිතය පිළිබඳ වැදගත් තොරතුරු අනාවරණය කර තිබේ.

රත්නපුර ප්‍රදේශයේ කැණීම්වලින් අඩි තිහක් පමණ ගණකමින් යුත් දියළු පස් නිධියක් ඉස්මතු කර ගන්නට හැකි විය. මෙම පස් නිධිය තුළින් දැනට වඳවී ගිය අලි විශේෂයකට අයත් පාෂාණීභූත අස්ථි කොටස් හමු වී තිබේ. එසේම වානර මානවයකුගේ යැයි සිතිය හැකි සත්ත්වයකුගේ දත්, තිරුවානා සහ කහඳ පාෂාණවලින් නිපදවා ඇති ගල් මෙවලම්, අත්පොරෝ, ඇඹරුම් ගල්, දගල්, මෝල්ගස්, වංගෙඩි වැනි උපකරණ ද හමු වී ඇත. උපකරණ සාද ගැනීම සඳහා වඳුරන්ගේ උල් දත්, වළිකුකුළන්ගේ පාද, පොරකටු වැනි සත්ත්ව අවශේෂ ද යොදා ගත් බව පෙනේ.

බලංගොඩ - බෙල්ලන් බැඳි පැළැස්ස නම් ස්ථානයේ කැණීම්වලින් මිනිස් ඇට කැබලි සොයා ගෙන ඇත. මෙම බලංගොඩ මානවයා ඔස්ට්‍රොලොයිඩ් නම් මානව වර්ගයාට අයත් වූවන් ලෙසින් සැලකිය හැකි බව මානව විද්‍යාඥයෝ පවසති. මෙසේ සොයාගෙන ඇති සත්ත්ව වර්ගයාගේ සාමාන්‍ය වැඩුණු පිරිමියෙක් මීටර 1.74 තරම් උසකින් ද ගැහැණියක් මීටර 1.65 ක් තරම් උසකින් ද යුක්ත වන්නට ඇතැයි පවසේ. බුලත්සිංහල ප්‍රදේශයට යාබද ව පිහිටි පාහියන්ගල ලෙන ආශ්‍රිත ව කළ කැණීම්වලින් හමු වූ මිනිස් ඇටසැකිලි අදින් වසර 31000ක් තරම් පැරණි ලෙස සැලකේ. බටදොඹලෙන ආශ්‍රිත ව කළ කැණීම්වලින් වසර 28000කට පෙර විසූ මිනිසකු ගේ හකු ඇටයක් හමු වී තිබේ. පාහියන්ගල කැණීම්වලින් හමු වූ මිනිස් ඇට සැකිල්ලේ ගුරු ගල් ආලේප කර තිබුණු අතර බණ්ඩාරවෙලට නුදුරු රාවණා ඇල්ල ගුහාවෙන් හමු වූ මිනිස් හිස් කබල දෙකට බෙදා හිල් විද එහි ගුරුගල් ආලේප කර තිබුණි.

ආදි මානවයාගේ ජීවන රටාව

එකල විසූ මානවයාගේ වාසස්ථාන, ඔවුන්ගේ ආහාරපාන, භාවිත කළ මෙවලම්, අවමංගල්‍ය චාරිත්‍ර විධි වැනි තොරතුරු කැණීම්වලින් ලැබුණු සාධකවලින් හඳුනාගත හැකි ය. එහෙත් ඔවුන්ගේ ජීවන රටාව පිළිබඳ පරිපූර්ණ චිත්‍රයක් ගොඩනගා ගැනීමට තරම් ප්‍රමාණවත් සාධක ලැබී නැත.

මේ මානවයන් ඉතා සරල ජීවන රටාවකට හුරු පුරුදු වූ දඩයම් කිරීම ප්‍රධාන ජීවනෝපාය ලෙස පවත්වා ගෙන ගිය ප්‍රාථමික මනුෂ්‍ය කණ්ඩායමකි.

ඔවුන්ගේ වාසස්ථාන

සාමාන්‍යයෙන් ආදි මානවයාගේ වාසස්ථාන ලෙස ස්වභාවික ගල් ගුහා භාවිත විය. කිතුල්ගල කැණීම්වලින් කුඩා ලිප් හමු වී තිබේ. මේ ගල් ගුහාවල කුඩා පවුල් එකක් හෝ දෙකක් ජීවත් වන්නට ඇතැයි සැලකේ.

භාවිතයට ගත් මෙවලම්

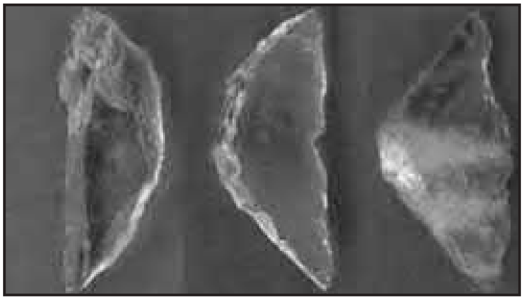

ආදි මානවයාගේ තාක්ෂණික දැනුම සරල ගල් මෙවලම් නිපදවා ගැනීමට සීමා විය. දෛනික ආහාරපාන සපයා ගැනීමටත්, ආහාර පිළියෙල කර ගැනීමටත් මේ උපකරණ යොදාගෙන ඇත. එසේ ම වන සතුන්ගෙන් ආරක්ෂාව ලබා ගැනීමටත්, මේවා භාවිත කළ බව සිතිය හැකි ය. බලංගොඩ මානවයා භාවිත කළ ගල් මෙවලම් කැණීම්වලින් හමු වී ඇත. මේවා ප්‍රමාණයෙන් සෙ.මී. 2ක්, සෙ.මී. 4.5 ක් තරම් ය. තිරුවානා ගල්වලින් සාදගත් පොරොව, ඇඹරුම් ගල්, දගල්, වංගෙඩි ආදිය ද කැණීම්වලින් හමුවිය.

ආහාරපාන

ඔවුන් වාසය කළ පරිසර පද්ධතියට අනුකූල ව ආහාරදමය සැකසුණි. වෙරළබඩ ප්‍රදේශවල විසූ මානවයා මුහුදු උෟරා, හක්බෙල්ලා සහ වෙනත් බෙල්ලන් වර්ග ආහාරයට ගෙන තිබේ.

රට අභ්‍යන්තරයේ ප්‍රාග්ඓතිහාසික මානවයා ඉත්තෑවුන්, ලේනුන්, හාවුන් වැනි කුඩා සතුන් මෙන් ම විශාල සතුන් ද ආහාර පිණිස යොදගෙන ඇත. ගස් බෙල්ලන් ආහාරයට ගැනීම ඉතා ජනප්‍රිය විය. වල් කෙසෙල්, කැකුණ ඇට හා ගෝනල වැනි අල වර්ග ද ප්‍රයෝජනයට ගෙන ඇති බව පෙනේ. ආදි මානවයා දියලුණු භාවිත කළ බව බෙලිලෙන කැණීම් සාධකවලින් හෙළි වේ.

අවමංගල්‍ය චාරිත්‍ර විධි

තම පවුලේ සාමාජිකයකු හෝ එකට ජීවත් වූ ඥාතියකු මියගිය පසු වාසය කළ ගල් ගුහාව තුළ ම වැළලීම ප්‍රාග් ඓතිහාසික ජනයාගේ සිරිතක් ව තිබිණි. පසු කලෙක ඇට සැකිලි ගොඩට ගෙන ඒවායේ රතු පැහැති ගුරුගල් ආලේප කර කිසි යම් යාතුකර්මයක් කළ බවට සාක්ෂි හමුවී තිබේ.

ප්‍රාග්ඓතිහාසික යුගයට අයත් සුසාන භූමි 30කට ආසන්න සංඛ්‍යාවක් පොම්පරිප්පු, ඉබ්බන්කටුව වැනි ප්‍රදේශවලින් සොයාගෙන තිබේ. එම සුසාන භූමි පිළිබඳ පර්යේෂණ කිරීමෙන් එකල මානවයා අනුගමනය කල අවමංගල්‍ය චාරිත්‍ර පිළිබඳ අනාවරණය වී ඇත.

යමෙකු මියගිය විට මළ සිරුර පිටතට දමා, පසුව ඇටකටු ගෙනවිත් නොගැඹුරු වලවල් හාරා තැන්පත් කළ බව පෙනේ. හිස්කබල්වල ගුරුගල් අලේප කර තිබුණි. ඉබ්බන්කටුව සුසාන භූමියෙන් ගොඩ ගන්නා ලද මැටි භාණ්ඩ නිර්මාණාත්මක අගයක් ඇති ඒවා ලෙස සැලකේ.

ඉහතින් සඳහන් කළ ප්‍රාග් ඓතිහාසික මානවයාගේ ශාරීරික ලක්ෂණ හා සංස්කෘතික ලක්ෂණ බොහෝ දුරට ලක්දිව වර්තමානයේ ජීවත් වන වැදි ජනතාව සමඟ සැසඳිය හැකි බව මානව විද්‍යාඥයෝ පවසති. මේ තොරතුරුවලට අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ ජනාවාසකරණයට දිගු ඉතිහාසයක් තිබෙන බව පෙනේ.

සාරාංශය

- ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රාග්ඓතිහාසික යුගය පිළිබඳ තොරතුරු සාහිත්‍ය ලේඛනවල සඳහන් වී නැති බව
- විවිධ ප්‍රදේශවල ආදි ජනාවාස පැවති බව
- ඔවුන්ගේ ජීවන රටාව ඉතා සරල බව
- ඔවුන් වාසය කළ පරිසර පද්ධතියට අනුකූල ව ආහාරදාමය සැකසී තිබුණු බව

1.3 ශ්‍රී ලංකාවේ ඉතිහාසය හැඩ ගැස්වීමට බලපෑ භූගෝලීය පිහිටීම හා භූගෝලීය සාධක

ශ්‍රී ලංකාවේ භූගෝලීය සාධක එහි ඉතිහාසය කෙරෙහි බලපෑ ආකාරය මෙම පාඩම් ඒකකයෙන් විස්තර කෙරේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ භූගෝලීය පිහිටීම

ශ්‍රී ලංකාව මුහුදින් වට වූ කුඩා රමණීය දිවයිනකි. දකුණු ආසියාවේ ඇති විශාල ම දූපත ශ්‍රී ලංකාව ය. මේ රට ඉන්දියානු අර්ධද්වීපයට දකුණින්, එයින් වෙන් ව ඉන්දියානු සාගරයේ කේන්ද්‍රීය ස්ථානයක පිහිටි රටකි. එය ඉන්දියාවෙන් වෙන් වන්නේ කිලෝමීටර් තිස් දෙකක් (සැතපුම් විසි දෙකක්) පමණ වූ පටු මුහුදු තීරයකිනි.

මෙහි භූමි ප්‍රමාණය වර්ග කිලෝමීටර් 65,610 කි. (වර්ග සැතපුම් 25,481) උතුරේ පේදුරු තුඩුවේ සිට දකුණේ දෙවුන්දර තුඩුව අතර දුර ප්‍රමාණය දිගින් කිලෝමීටර් 432කි. කොළඹ සිට සංගමන්කන්ද තුඩුව අතර දුර ප්‍රමාණය කිලෝමීටර් 224කි.

ශ්‍රී ලංකාව ඉන්දියන් සාගරයේ කේන්ද්‍රස්ථානයක පිහිටි නිසා එය පෙර අපර දෙදිග නාවික ගමනාගමනයේ මධ්‍යස්ථානය බවට පත්ව තිබුණි. මේ නිසා ලෝකයේ බොහෝ රටවල් සමග ශ්‍රී ලංකාවට ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳ සබඳතා පවත්වා ගැනීමට හැකිවිය.

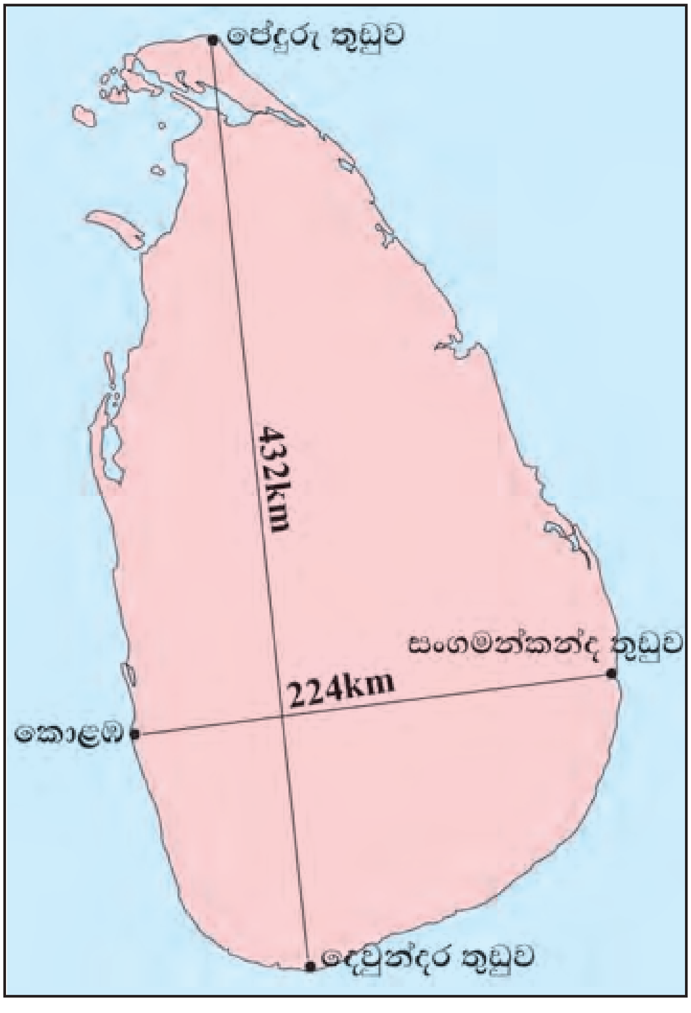

ශ්‍රී ලංකාවේ භූගෝලීය පිහිටීම

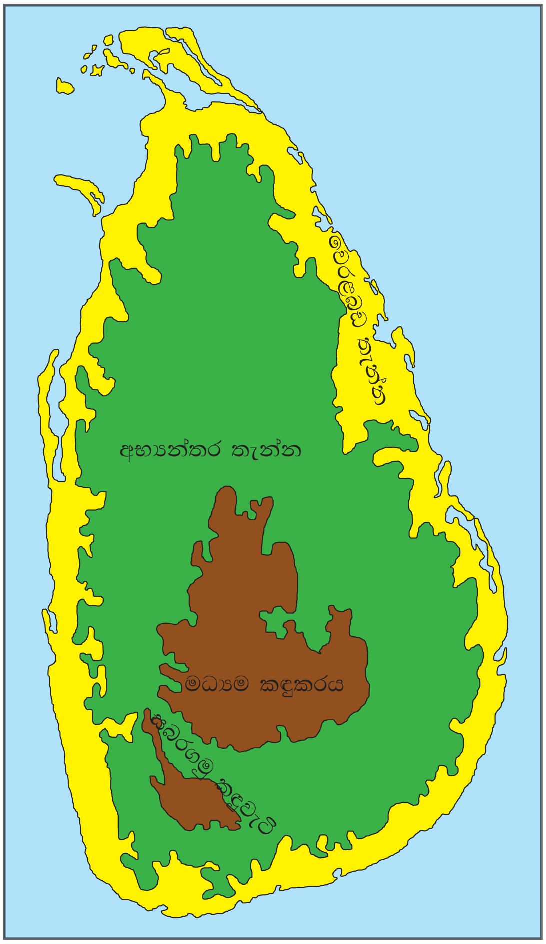

රට අභ්‍යන්තරයේ පිහිටි මධ්‍ය කඳුකරය සුවිශේෂී භූගෝලීය ලක්ෂණයකි. මෙම මධ්‍ය කඳුකරය වටා මුහුදු තීරය දක්වා විහිදී යන තැනිතලා ප්‍රදේශ මෙන් ම පිදුරුතලාගල, කිරිගල්පොත්ත, නමුණුකුල, සමනල වැනි කඳුවැටි රැසක් තිබේ. බලන, කඩුගන්නාව වැනි කපොලු පිහිටා තිබෙන්නේ ද මෙම මධ්‍ය කඳුකරය කේන්ද්‍ර කරගෙන ය.

මධ්‍ය කඳුකරයේ සිට කරත්ත රෝදයක ගරාදි මෙන් දිවයිනේ සතර දිසාවට ගලා බසින මහවැලි, කැලණි, වලවේ, දැදුරු, කිරිඳි ආදි ගංගා සහ ඔයවල් මේ රටේ ආර්ථික හා දේශපාලන ක්ෂේත්‍රවල ප්‍රබල වෙනස්කම් ඇති කිරීමට උපකාරී විය.

දේශගුණය ඉතා වැදගත් ලක්ෂණයකි. උතුර, වයඹ, නැගෙනහිර හා ගිණිකොණ දිග ප්‍රදේශවල ඇත්තේ වියළි දේශගුණයකි. එබැවින් එම ප්‍රදේශ වියළි කලාපයට අයත් වේ. මෙම ප්‍රදේශවලට වැසි ලැබෙන්නේ ඔක්තෝබර් හා අප්‍රේල් මාස අතර කාලයේ ය. එම වැසි කාලය ඊසාන දිග මෝසම් සුළඟින් ඇති වෙයි. අවුරුද්දේ වැඩි කාලයක් වැසි ලැබෙන්නේ කඳුකර ප්‍රදේශ ආශ්‍රිත නිරිත දිග ප්‍රදේශවලට ය. නිරිතදිග මෝසම් සුළඟින් මෙන් ම ඊසාන දිග මෝසම් සුළඟින් ද මේ ප්‍රදේශවලට වැසි ලැබෙන නිසා මෙම ප්‍රදේශ තෙත් කලාපයට අයත් වේ.

ශ්‍රී ලංකාව ස්වභාවික සම්පත්වලින් පොහොසත් රටකි. ගංගා පද්ධතිය නිසා පස සාරවත් ය. වැසි ලැබෙන නිසා අගනා වන සම්පත් අප සතුව පවතී. මෙම වන සම්පත ලංකාවේ ආර්ථිකයටත්, පරසතුරන්ගෙන් රැකවරණය ලබා ගැනීමටත් ඉවහල් විය. ඛණිජ සම්පත් අපේ ජාතික සම්පතකි. වනාන්තරවල වෙසෙන අලි. ඇතුන්, ගෝනුන්, මුවන්, වළිකුකුළන් වැනි සත්ත්ව ප්‍රජාව මේ රටේ සුන්දරත්වය විදහාපායි.

ශ්‍රී ලංකාවේ බාහිර පිහිටීම

ශ්‍රී ලංකාවේ බාහිර පිහිටීම ශීර්ෂ තුනකට බෙදිය හැකි ය. එනම්,

- ඉන්දියාවට ආසන්න ව පිහිටීම
- ඉන්දියාවෙන් වෙන් ව පිහිටීම
- සමුද්‍ර මංසන්ධියක පිහිටීම යනුවෙනි.

ඉන්දියාවට ආසන්න ව පිහිටීමෙන් ඇති වූ බලපෑම්

විශාල රටක් ආසන්න ව කුඩා රටක් පිහිටා තිබෙන විට දේශපාලනික, සමාජ, ආර්ථික, ආගමික හා සංස්කෘතික සාධක අසල්වැසි කුඩා රාජ්‍යයට බලපෑම වැළැක්විය නොහැකි ය.

දේශපාලනික බලපෑම

- ඉන්දියාවේ පැවති රාජාණ්ඩු ක්‍රමය ලක්දිව පාලන තන්ත්‍රයට බලපෑම.
- රාජ්‍ය පාලනයේ දී ගාමිණී, පුරෝහිත, සේනාපති, භාණ්ඩාගාරික, නගර පාලනයේ දී නගරගුත්තික වැනි රාජ්‍ය නිලධාරී පිරිසක් බිහිවීම.
- ඉන්දීය සම්ප්‍රදයට අනුව මෙරට රාජාභිෂේකය පැවැත්වීම.
- මෙරටේ අභ්‍යන්තර දේශපාලන තත්ත්වය දුර්වල වූ අවස්ථාවල දී දකුණු ඉන්දියානු ආක්‍රමණ එල්ල වීම.
- මේ රටේ දෙවන සේන, මහා පරාක්‍රමබාහු, හයවන පරාක්‍රමබාහු වැනි පාලකයන් දකුණු ඉන්දියාව ආක්‍රමණය කිරීම.
- ඉලනාග, අභයනාග, පළමුවන මුගලන්, තුන්වන දෙටුතිස් වැනි පාලකයින් දේශීය වශයෙන් ඔවුන්ට එල්ල වූ තර්ජන මැඩ පවත්වා ගැනීමට දකුණු ඉන්දියානු කුළී හමුදාවල සහාය ලබා ගැනීම.
- මානවම්ම, පල්ලව රජුගේ යුදමය ආධාර ලබා ගැනීම.
- සීතාවක මායාදුන්නේ රජතුමා පෘතුගීසීන්ට විරුද්ධ ව සටන් කිරීමට දකුණු ඉන්දීය සැමෝරින් නම් මුස්ලිම් රජුගේ යුදමය ආධාර ලබා ගැනීම.
- දෙවන පාණ්ඩ්‍ය වංශික වරගුණවර්මන් දෙවන සේන රජතුමාගේ සහාය ලබා ගැනීම, පරාක්‍රම පාණ්ඩ්‍ය, මහා පරාක්‍රමබාහු රජුගේ සහාය ලබා ගැනීම.
- දෙරටේ රාජ්‍ය වංස අතර ආවාහ විවාහ සබඳතා ඇතිකර ගැනීම.

  නිදසුන්: * විජය ඇතුළු පිරිසට භාර්යාවරුන් දකුණු ඉන්දියාවෙන් ගෙන්වා ගැනීම.
  * මහ පැරකුම් රජුගේ කළ්‍යාණවතී බිසව පාණ්ඩ්‍ය වංශික කාන්තාවකි.

මෙසේ ශ්‍රී ලංකාව දකුණු ඉන්දියාවට ආසන්න ව පිහිටා තිබීම නිසා දේශපාලනික වශයෙන් විශාල බලපෑමක් ඇති වූ බව පෙනේ.

සමාජමය බලපෑම

ඉන්දියාවේ පැවති කුල ක්‍රමය, සමාජ සිරිත් විරිත්, නීති රීති, ආගමික ඇදහිලි හා විශ්වාස මේ රටේ ජන සමාජයට බද්ධ විය.

ආර්ථික බලපෑම

කෘෂිකර්මය, සත්ත්ව පාලනය, වෙළෙඳාම හා විවිධ ශිල්ප කර්මාන්ත වැනි ආර්ථික ව්‍යූහය කෙරෙහි ඉන්දියානු බලපෑම ඇති වූ බව සාහිත්‍යමය මූලාශ්‍රය මඟින් සනාථ වේ.

ආගමික හා සංස්කෘතික බලපෑම

- බුද්ධාගම හා හින්දු ආගම අපට ලැබීම.
- මෙම ආගම් කේන්ද්‍ර කරගෙන චිත්‍ර, මූර්ති, කැටයම් හා ගෘහ නිර්මාණ වැනි ශිල්පීය අංග ලැබීම.
- බෝධි වන්දනා, ස්ථූප වන්දනා, ප්‍රතිමා වන්දනා වැනි ආගමික හා සංස්කෘතික උත්සව මේ රටේ ව්‍යාප්ත වීම.

ශ්‍රී ලංකාව ඉන්දියාවෙන් වෙන් ව පිහිටීම නිසා ඇතිවූ බලපෑම

දේශපාලනික බලපෑම	සමාජමය බලපෑම	ආගමික හා සංස්කෘතික බලපෑම
• රාජාණ්ඩු පාලන ක්‍රමය දේශීය පරිසරයට අනුව සකස් වීම. • රජුට උපදෙස් දුන් පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයා වෙනුවට රාජ්‍ය පාලනයේ දී භික්ෂූන් වහන්සේලා රජුට උපදෙස් දීම. • රාජ්‍ය උරුමය පියාගෙන් පුතාට මෙන් ම සහෝදරයාගෙන් සහෝදරයාට උරුම වීම.	• කුලය පුද්ගලයාගේ වෘත්තිය මත තීරණය වීම. • ලක්දිව ශුද්‍ර නමින් කුලයක් නොතිබීම. • කාන්තාවන්ට බුදුදහම නිසා සම අයිතිවාසිකම් ලැබීම. • සමාජ සිරිත් විරිත් දේශානුරූපව වෙනස් වීම.	• බුද්ධාගම මේ රටේ ප්‍රධාන ආගම බවට පත්වීම. • කලා නිර්මාණවලට පූර්වාදර්ශය ඉන්දියාවෙන් ලැබුණත් දේශීය ක්‍රමයට ඒවා සකස් වීම. • සීගිරිය වැනි උසස් දේශීය කලා මධ්‍යස්ථාන බිහිවීම.

1.4 ශ්‍රී ලංකාව සමුද්‍ර මංසන්ධියක පිහිටීම නිසා ඇති වූ බලපෑම

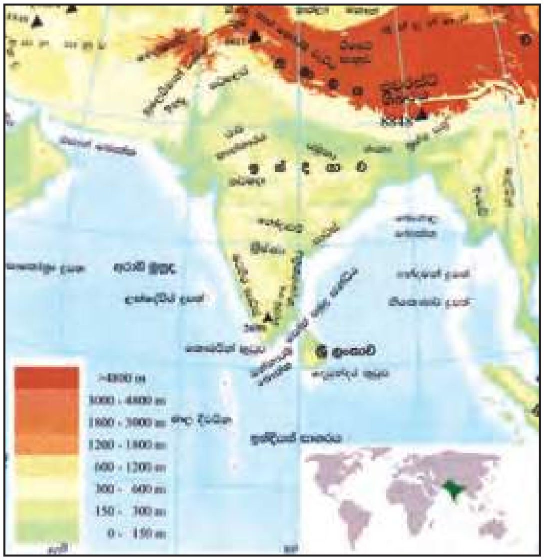

ශ්‍රී ලංකාවේ පිහිටීම

දේශපාලනික බලපෑම

- විදේශීය ආක්‍රමණවලට ශ්‍රී ලංකාව ගොදුරු වීම.
- දහසය වන සියවසේ දී යුරෝපීය ජාතිකයන් මේ රට යටත් කර ගැනීම.

ආර්ථික බලපෑම

- ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳ සබඳතා නිසා විදේශීය වාණිජ ප්‍රජාවෙන් මේ රටට තීරු බදු වශයෙන් විශාල ආදායමක් ලැබීම.
- විදේශීය වෙළෙඳාම නිසා විදේශීය කාසි භාවිත වීමත්, අභ්‍යන්තර වෙළෙඳාම දියුණු වීමත් සිදුවීම.
- වෙළෙඳාම නිසා මුස්ලිම් ජාතිකයන් මන්නාරම, බේරුවල, පුත්තලම වැනි ප්‍රදේශවල වෙළෙඳ බලය තහවුරු කර ගැනීම.

ආගමික, සංස්කෘතික හා සමාජමය බලපෑම

- හින්දු කෝවිල්, මුස්ලිම් හා ක්‍රිස්තියානි පල්ලි මේ රට තුළ ඉදිකර ඔවුන්ගේ ආගම් ප්‍රචාරය කිරීම.
- ශ්‍රී ලංකාව බහු ආගමික, බහු භාෂීය, බහු වාර්ගික රටක් වීම.
- බර්ගර් නමින් නව ජන වර්ගයක් මේ රට තුළ ස්ථාපිත වීම.

අභ්‍යන්තර භූගෝලීය ලක්ෂණ ශ්‍රී ලංකාවේ ඉතිහාසයට කළ බලපෑම

ගංගා පද්ධතිය	දේශපාලනික හා ආර්ථික වශයෙන් විශාල බලපෑමක් කර තිබේ. මෙම ගංගා පද්ධතිය ආර්ය ජනාවාස පිහිටුවා ගැනීමට, සිංහල රාජධානි පිහිටුවා ගැනීමට, ආරක්ෂක කටයුතුවලට, ගමනාගමන හා පරිවහන කටයුතුවලට, වැව් අමුණුවලට ඇළ මාර්ගවලින් ජලය ලබා ගැනීමට හා ජල කළමනාකරණයට බෙහෙවින් ම ඉවහල් වී ඇති බව සාහිත්‍යමය මූලාශ්‍රය මඟින් හෙළි වෙයි.
දේශගුණය	ජනාවාස ව්‍යාප්තියට, ස්වයංපෝෂිත ආර්ථික ක්‍රමයක් බිහිකර ගැනීමට හා සුවදායක ජීවිතයක් ගොඩනගා ගැනීමට ඉවහල් විය.
කුඩා දිවයිනක් වීම	මුළු රට පුරාම ඒකීය පාලන ක්‍රමයක්, ඒකීය සංස්කෘතියක් ගොඩ නඟා ගැනීමට ඉවහල් විය. පාලකයන්ට විරුද්ධ ව සිවිල් කැරලි ඇති නොවීමටත්, සමෘද්ධිමත් ආර්ථිකයක් ගොඩනඟා ගැනීමටත් ඉවහල් වූ බව පෙනේ.

ක්‍රියාකාරකම 02

01. ශ්‍රී ලංකාවේ අභ්‍යන්තර භූගෝලීය ලක්ෂණ ලැයිස්තුගත කරන්න.
02. ශ්‍රී ලංකාවේ ආකෘති සිතියමක ගංගා 05ක් ඇඳ නම් කරන්න. ඔබ නම් කළ ගංගාවල පැරණි යුගයේ භාවිත කළ නම් වෙන වෙන ම ලියන්න.

සාරාංශය

- ශ්‍රී ලංකාවේ අභ්‍යන්තර හා බාහිර භූගෝලීය පිහිටීම.
- භූගෝලීය සාධක එහි ඉතිහාසයට විවිධ බලපෑම් සහ වෙනස්කම් ඇතිකරලීමට හේතු සාධක විය.

1.5 භාරතීය ජන සංක්‍රමණ හා ජනාවාස ව්‍යාප්තිය

ලක්දිවට පැමිණි ජන කණ්ඩායම් ක්‍රමයෙන් ජනපද ව්‍යාප්ත කරගත් ආකාරය හා ඔවුන්ගේ භාරතීය ජීවන තොරතුරු මෙම පාඩමෙන් විස්තර වේ.

ආර්‍ය ජනතාවගේ මුල් භූමිය

ආර්‍යයන්ගේ මුල්භූමිය පිළිබඳ ව විවිධ මත පළවී තිබේ. එකී මත විමසා බලන වට ආර්‍යයන්ගේ මුල්භූමිය ආසියාවේ ස්ටෙප්ස් තණබිම් නිජබිම කරගත් දකුණු රුසියාව හා ඊට සමීප ප්‍රදේශ බව සැලකිය හැකි ය.

ක්‍රි.පූ. 2000 දී පමණ එහි සිටි ආර්‍යයන් කණ්ඩායම් දෙකකට බෙදී බටහිරට හා දකුණට සංක්‍රමණය විය.

එක කොටසක් යුරෝපය දෙසට ගියේ ය. මේ අය ඉන්දු යුරෝපීය ආර්‍යයන් ලෙස හැඳින්විණි.

තව කොටසක් ඉරානය හා ඉන්දියාව දෙසට සංක්‍රමණය විය. ඔවුන් ඉන්දු ඉරාන ආර්‍යයන් ලෙසින් හැඳින්විණි. ක්‍රි.පූ. 1500 දී මොවුන් ඉන්දියාවේ වයඹ දිග පිහිටි දුර්ග මාර්ග ඔස්සේ ඉන්දියාවට සංක්‍රමණය විය. මේ අය ඉන්දු ආර්‍යයන් ලෙසින් හැඳින්වේ. ශ්‍රී ලංකාවට සංක්‍රමණය වූයේ, මෙම ඉන්දු ආර්‍යයන් ය. ක්‍රි.පූ 6 වන සියවසේ දී පමණ ඔවුන් ලක්දිවට පැමිණ ඇත.

ලක්දිවට පැමිණි භාරතීය ජන සංක්‍රමණ පිළිබඳ තොරතුරු දක්වෙන දේශීය හා විදේශීය සාහිත්‍ය මූලාශ්‍ර

• මහාවංසය • දීපවංසය • සමන්තපාසාදිකාව	• හ්‍යුන්සාං වාර්තාව • පාහියන් වාර්තාව • වලාහස්ස ජාතකය

ලක්දිවට පැමිණි ප්‍රධාන භාරතීය ජන කණ්ඩායම්

- විජය ඇතුළු පිරිස
- විජය ඇතුළු පිරිස කැඳවා ගත් භාර්යාවන්
- පඬුවස්දෙව් ඇතුළු පිරිස
- භද්දකච්චානා ඇතුළු පිරිස
- භද්දකච්චානාගේ සොහොයුරන් පිරිස

මෙම භාරතීය ජන කණ්ඩායම් ලංකාවේ වයඹ දිග සහ නැගෙනහිර වෙරළේ පිහිටි තොටුපළවලට ගොඩබැස පදිංචිය සඳහා වියළි කලාපයේ ගංගා ආශ්‍රිත ප්‍රදේශ තෝරාගෙන තිබේ.

ගංගා ආශ්‍රිත ප්‍රදේශ තෝරා ගැනීමට බලපෑ සාධක

• භෞතික සාධක	* තැනිතලා බිම් * සරු පස * ජල පහසුව * ගොවිතැනට හිතකර දේශගුණය * වාර්ෂික වර්ෂාපතන අගය

ආයර්යයන්ගේ ප්‍රධාන ජීවනෝපාය කෘෂිකර්මාන්තයයි. ඉහත සඳහන් කර ඇති භෞතික ලක්ෂණ කෘෂිකර්මාන්තය සඳහා බෙහෙවින් ම හිතකර සාධක ය.

ආර්ය ජනාවාස ව්‍යාප්තිය

විජය ඇතුළු පිරිස පිහිටුවාගත් ජනපද

- අනුරාධ ගාම - මල්වතු ඔය අසල
- උරුවේල ගාම - කලා ඔය අසල
- උපතිස්ස ගාම - කනදරා ඔය අසල
- විජිත ගාම - කලාඔය ආසන්නයේ හෝ මහවැලි ගංගා නිම්නය අසල
- තම්බපණ්ණි ගාම, උදේනි ගාම - (පිහිටි ස්ථාන නිශ්චිත නැත)

භද්දකච්චානාගේ සොහොයුරන් පිහිටුවාගත් ජනපද

- රාම ගෝණ - මහවැලි ගං මෝය අසල
- දීඝායු ගාම - වර්තමාන ගල්ඔය අසල
- විජිත ගාම - මහවැලි ගංමෝය අසල

(මෙම ජනපද ලංකාවේ නැගෙනහිර හා ගිණිකොණ දෙසට වන සේ පිහිටුවා ගෙන ඇත).

කල්යෑමේ දී බටහිර පෙදෙසෙහි කල්‍යාණි නදිය අසල කල්‍යාණි ජනපදය ද කප්පකන්දර නදී (මැණික් ගඟ) අසල කාචර ගාම ජනපදය ද පිහිටුවා ගෙන තිබේ. චන්දන ගාම ජනපදය ද ගිණිකොණ දිග ප්‍රදේශයට අයත් වේ.

ඉහත දැක්වෙන ආකාරයට ආර්ය ජනාවාස ලක්දිව වියළි කලාපයේ උතුරු දිග හා ගිණිකොණ දිග තැනිතලා ප්‍රදේශවලත්, තෙත් කලාපීය ප්‍රදේශවලත් ව්‍යාප්ත වී ගිය බව පෙනේ.

භාරතීය ජන සංක්‍රමණවල ජීවන තොරතුරු

• දේශපාලන රටාව	මෙරට පිහිටුවාගත් මුල් ජනාවාස ''ගාම'' ලෙස හැඳින්විණි. ජනපද පිහිටි ප්‍රදේශවල පාලකයා ''ගාමිණී'' නමින් හැඳින්වීය. කල්යෑමේ දී ගාමිණීවරුන් අතුරෙන් බලවත් වූ පාලකයා ''රජ'' නමින් හැඳින්විණි.
• ආර්ථික රටාව	ඔවුන්ගේ ප්‍රධාන ජීවනෝපාය වූයේ කෘෂිකර්මාන්තයයි. ගොවිතැනට හිතකර ප්‍රදේශවල ජනපද පිහිටුවා ගත්හ. ගොවිතැනට අමතර ව සත්ත්ව පාලනය, වෙළෙඳාම වැනි ආර්ථික කටයුතුවල නියැළුණු බව පෙනේ.
• ආගමික තොරතුරු	එකල බ්‍රාහ්මණ ආගමට මුල් තැනක් ලැබුණි, ඉන්ද්‍ර, සූර්ය වැනි දේව වන්දනා මෙන් ම ජෛන ආගම ද පැවති බව සිතිය හැකි ය. බුද්ධාගම පිළිබඳ ව ද ඔවුන් දැන සිටින්නට ඇතැයි අනුමාන කළ හැකි ය.

ක්‍රියාකාරකම 03

01. ලංකාවේ ආකෘති සිතියමක මුල් ජනාවාස ලකුණු කර නම් කරන්න.

සාරාංශය

- ඉන්දීය ජන කණ්ඩායම් ඉන්දියාවේ සිට වරින්වර මේ රටට සංක්‍රමණය විය.
- ජලාශ්‍රිත ප්‍රදේශවල ජනපද පිහිටුවාගෙන තිබේ.
- ජනාවාස ව්‍යාප්තිය භෞතික ලක්ෂණ මත සිදුවිය.
- මුල්කාලීන ජනතාවගේ ජීවන රටාව ඉතා සරල විය.

1.6 අනුරාධපුර රාජධානි සමයේ දේශපාලනික ආර්ථික හා සංස්කෘතික වශයෙන් වැදගත් තොරතුරු හඳුනා ගනිමු.

අනුරාධපුර රජ සමයෙහි ශ්‍රේෂ්ඨ පාලකයන් වශයෙන් සැලකෙන පණ්ඩුකාභය, දේවානම් පියතිස්ස, දුටුගැමුණු, වළගම්බා, වසභ, සහ ධාතුසේන යන රජවරුන්ගේ දේශපාලනික, ආර්ථික හා සංස්කෘතික කාර්යයන්හි සාර්ථකත්වයට බලපෑ හේතු සාධක කවරේ දැයි මෙම පාඩම් ඒකකයෙන් සොයා බැලේ.

පණ්ඩුකාභය රජ සමයේ ඓතිහාසික වැදගත්කම

දීපවංසයේ හා සමන්තපාසාදිකාවේ පණ්ඩුකාභය රජතුමා ගැන සඳහන් වන්නේ කෙටි සටහනකි. මහාවංසයේ පරිච්ඡේද දෙකකින් ඉතා දිගු විස්තරයක් ඔහු පිළිබඳ ව දක්වෙයි. මහාවංස කතුවරයා පණ්ඩුකාභය චරිතය අද්භූත ජනක සිදුවීම්වලින් සරසා තිබේ.

මෙම රාජ්‍ය කාලයේ ඇති වැදගත්කම පහත දැක්වෙන ශීර්ෂ ඔස්සේ විස්තර කළ හැකි ය.

- පණ්ඩුකාභය කුමරුගේ ළමා කාලය
- ප්‍රථම රාජධානිය පිහිටුවා ගැනීම හා නාගරික සංවර්ධනය
- ආගමික ප්‍රතිපත්තිය

පණ්ඩුකාභය කුමරුගේ ළමා කාලය

පණ්ඩුකාභය කුමරුගේ මව උන්මාද චිත්‍රා කුමරියයි. පියා දීඝ ගාමිණී ය. ඔහු භද්දකච්චානාගේ සොහොයුරකු වූ දීඝායුගේ පුතා ය. කුඩා කාලයේ දී ම පණ්ඩුකාභය කුමරු ඔහුගේ මාමාවරුන් විසින් මරා දැමීමට සූදානම් වී ඇති බව දැනගත් උන්මාද චිත්‍රා කුමරිය තම පුතු රැක ගැනීමට උපක්‍රමශීලී ව දොරමඬලා ගමට යැවීය. විවිධ උපක්‍රම මඟින් පණ්ඩුකාභය කුමරු ඝාතනය කිරීමට මාමාවරු සූදානම් වූහ. එහෙත් මාමාවරුන්ට කුමරු මරා දැමීමට නොහැකි විය.

පණ්ඩුල බ්‍රාහ්මණයා වේද ශාස්ත්‍රයේ පරතෙරට පත් බමුණෙකි. ඔහු වෙතට පැමිණි පණ්ඩුකාභය කුමාරයා අනාගතයේ රජ වෙන බව දැනගත් පණ්ඩුල බමුණා පණ්ඩුකාභය කුමරුට ශිල්ප ශාස්ත්‍ර ඉගැන්වී ය. හෙතෙම ඉතා ඉක්මණින් ම ශිල්ප ශාස්ත්‍ර ඉගෙන ගත්තේ ය.

පණ්ඩුල බමුණාගේ සහායෙන් ධන සම්පත් හා මිනිස් සම්පත් ලැබ, සේනා සංවිධානය කරගෙන මාමාවරුන් සමඟ සටන් කර ජයගෙන අනුරාධ ගාමයේ සිය රාජධානිය පිහිටුවා ගත්තේ ය.

ඉහතින් සඳහන් කර තිබෙන සංක්ෂිප්ත පණ්ඩුකාභය පුරාවෘත්තයෙහි ඇති ඓතිහාසික වටිනාකම වන්නේ, ශ්‍රී ලංකාවේ ගිණිකොණ ප්‍රදේශයේ හා වයඹ දිග ප්‍රදේශයේ ජීවත් වූ ජන කණ්ඩායම් දෙක එක් කළ පාලකයා පණ්ඩුකාභය රජතුමා බවයි.

පළමු වරට උතුරුමැද ප්‍රදේශයේ ප්‍රථම සිංහල රාජධානිය පිහිටුවා ගත්තේ පණ්ඩුකාභය රජතුමා ය. ඔහුගේ රාජ්‍ය උපදේශකවරයා වූයේ පණ්ඩුල බමුණාගේ පුත් චන්ද්‍ර කුමාරයා ය. අනුරාධපුරය සිය රාජධානියේ අගනුවර ලෙස තෝරා ගෙන තිබුණි. පැවති දේශීය සම්ප්‍රදයට අනුව පණ්ඩුකාභය අභිෂේක විය. ස්වර්ණපාලි කුමරිය සිය අග මෙහෙසිය බවට පත්කර ගත්තේ ය. ඔහුට උදව් උපකාර කළ අයට සුදුසු තනතුරු පිරිනැමී ය. සිය මාමා කෙනකු වූ අභයට අනුරාධපුර නගරය ආරක්ෂා කිරීමට "**නගර ගුත්තික**" තනතුර පිරිනැමී ය. ඔහුගේ ගිරිකණ්ඩසිව මාමාට ගිරිකණ්ඩසිව ප්‍රදේශයේ පාලන බලය පවරා දුණි. අභිෂේකය සඳහා ජලය ලබාගත් වැව ගැඹුරට හාරා එයට ජයවාපී හෙවත් ජය වැව යන නම තැබී ය. මොහුගේ දසවන රාජ්‍ය වර්ෂයේ දී ග්‍රාම සීමා නියම කළ බව මහාවංසයෙහි සඳහන් වෙයි.

නාගරික සංවර්ධනය

අනුරාධපුර නගරයට බටහිර දෙසින් මහා සුසාන භූමිය සහ වධක ස්ථානය පිහිටුවී ය. නගරය පිරිසිදු කිරීමට සැඩොලුන් පන්සියයක් යෙදවී ය. මළමිණී ඉවත් කිරීම සඳහා තවත් සැඩොලුන් එකසිය පනහක් පත් කර ඇත. සුසාන පාලකයන් වශයෙන් තවත් බොහෝ සැඩොලුන් පත් කළේ ය. මහා සුසාන භූමියට වයඹ දෙසින් චණ්ඩාලයන් සඳහා ගම්බිම් පිහිටුවී ය. සැඩොල් ගමට ඊසාන දෙසින් නීච සුසාන භූමියක් ද පිහිටුවා තිබුණි.

අනුරාධපුර නගරය සියලු නගරාංගයන්ගෙන් පරිපූර්ණ නගරයක් බවට ද පත් කළේ ය. එහි සනීපාරක්ෂක කටයුතු කෙරෙහි ද අවධානය යොමු කෙරිණි. නගරයේ අපවිත්‍ර ජලය බැස යාමට කාණු ඉදි කර වූ බව ද මහා වංසයෙහි සඳහන් වෙයි. පණ්ඩුකාභය රජතුමා මෙරට ක්‍රමවත් පාලනයක් පවත්වා ගෙන යාමට සමත් වූ පාලකයෙකි.

ආගමික ප්‍රතිපත්තිය

ඔහුගේ ආගමික ප්‍රතිපත්තිය සහනදායක විය. කාළවේල හා චිත්තරාජ බලවත් යකුන් දෙපළකි. කාළවේල යක්ෂයා නගරයේ නැගෙනහිර දිසාවේ වාසය කරවන ලද අතර චිත්තරාජ අභය වැව පහළ ප්‍රදේශයේ නැවැත්වී ය. ඔවුන් දෙපළ වෙනුවෙන් වාසස්ථාන පිහිටුවී ය. වෙළඹ වෙස්ගෙන සිටි චේතියා නමැති යක්ෂණිය රජ ගෙවුයන ඇතුළත නවත්වා ගත්තේ ය. තමාට කුඩා කල උදව් කළ දසිය නගරයේ දකුණු දොරටුව අසල වාසය කරවී ය. රජවාසල ඇතුළත වලවාමුඛී යකින්න නවත්වා ගත්තේ ය. මේ අය උදෙසා වාර්ෂික ව බලිබිලි දෙන ලදී. සැණකෙළි සමයෙහි පණ්ඩුකාභය රජතුමා ඔවුන් හා සම අසුන්හි හිඳ විනෝද විය.

වෙස්සවණ දෙවියන් උදෙසා නුග ගසක් වෙන් කළ අතර ව්‍යාධදේව උදෙසා තල් ගසක් වෙන් කළේ ය. යවනයන් සඳහා නිවාසයක් ද මහේජගෙය හෙවත් බිලිපූජා කරන ස්ථානයක් ද පිහිටුවී ය. ජෝතිය, ගිරි කුම්භාණ්ඩ යන නිගණ්ඨයන් උදෙසා ද පරිබ්‍රාජක, ආජීවක හා බ්‍රාහ්මණයන් උදෙසා ද නිවාස හා වැඳුම් පිදුම් කරන ස්ථාන පිහිටුවී ය. සිවිකා සාලා, සොත්ථි සාලා නමින් ගොඩනැගිලි විශේෂයක් ඉදිකරවන ලදී. සොත්ථි සාලා බ්‍රාහ්මණයන් උදෙසා ය. සිවිකා ශාලා ශිව ලිංගය පිහිටුවා තිබුණු ස්ථානයකි. එකල පැවති සියලු ආගම්වලට හා මිථ්‍යා ඇදහිලි, විශ්වාසවලට පණ්ඩුකාභය රජුගේ අනුග්‍රහය ලැබුණි.

ඔහු අනුගමනය කළ මධ්‍යස්ථ ආගමික ප්‍රතිපත්තිය ඔහුගේ කාර්ය සංසිද්ධිය සාර්ථක කර ගැනීමටත් සමකාලීන සියලු රට වැසියාගේ සහාය ලබා ගැනීමටත් ඉවහල් වී යැයි සිතිය හැකි ය.

පණ්ඩුකාභය රජතුමා රාජ්‍යත්වයට පත්වූයේ තිස්හත්වෙනි වයසේ දී ය. ඔහු වසර හැත්තෑවක් රජ කළ බව සඳහන් වෙයි. මහාවංසගත පණ්ඩුකාභය පුරා වෘත්තයේ මිථ්‍යා ප්‍රබන්ධ හා ආශ්චර්ය, අද්භූතජනක සිදුවීම් බැහැර කර ඓතිහාසික අගයක් ඇති තොරතුරු ඉස්මතු කර ගත්විට, පණ්ඩුකාභය රජ සමය ශ්‍රී ලංකාවේ ඉතා වැදගත් කාලපරිච්ඡේදයක් ලෙසින් හඳුන්වා දිය හැකි ය.

ක්‍රියාකාරකම 05

01. පණ්ඩුකාභය රජතුමාගේ ළමා කාලය පිළිබඳ තොරතුරු රැස්කර කුඩා පොතක් සකස් කරන්න.

සාරාංශය

- පණ්ඩුකාභය රජුගේ ළමා කාලය විසිතුරුව මහාවංශයෙහි ගොඩනඟා තිබේ.
- ගිණිකොණ දිග හා වයඹ දිග පැවති ජනාවාස ඒකාබද්ධ කළ ප්‍රථම පාලකයා පණ්ඩුකාභය රජතුමා ය.

දේවානම්පියතිස්ස රජසමය හා මහින්දාගමනය

ශ්‍රී ලංකාවේ ස්වර්ණමය උදවක් සිදුවූයේ දේවානම්පියතිස්ස රජ සමයේ දී ය. එම ස්වර්ණමය උදව ඇති වූයේ කෙසේ දැයි මෙම පාඩමෙන් විස්තර වේ.

මුටසීව රජුගෙන් පසුව අනුරාධපුර රාජ්‍යයෙහි පාලකයා වූයේ තිස්ස කුමරු ය. ඔහු මුටසීව රජුගේ දෙවන පුත්‍රයා ය. ශ්‍රී ලංකා ඉතිහාසයේ විශ්වාසදායී විස්තරාත්මක සාහිත්‍ය ම ය මූලාශ්‍රය ලේඛනගත කිරීමේ කාර්යය ආරම්භ වන්නේ මෙම රජ සමයේ දී ය. එසේ ම ඉන්දීය මෞර්ය අසෝක අධිරාජයා සමඟ සුහද සම්බන්ධතා ගොඩ නඟා ගැනීමෙන් ලංකා ඉතිහාසය නව මගකට පිවිසෙන්නේ ද මෙම රාජ්‍ය අවධියේ ය. ථේරවාදී බුදුදහම ලැබීමත් මේ යුගයේ වැදගත්කමට තුඩු දුන් තවත් ඓතිහාසික සිදුවීමකි.

මෙම රාජ්‍ය අවධියේ ඓතිහාසික අගය පහත සඳහන් ශීර්ෂ ඔස්සේ විස්තර කළ හැකි ය.

- ශ්‍රී ලංකාව හා ඉන්දියාව අතර පැවති සම්බන්ධතා
- තිස්ස රජතුමාගේ පුනරාභිෂේකය
- මහින්දගමනය හා බුදු සසුන පිහිටුවීම
- ආගමික, සාමාජීය හා සංස්කෘතික දියුණුව

ශ්‍රී ලංකාව හා ඉන්දියාව අතර පැවති සම්බන්ධතා

තිස්ස රජතුමා සහ අසෝක රජතුමා නුදුටු මිතුරන් දෙදෙනෙකි. ආගමික හා සංස්කෘතික සම්බන්ධතා මගින් මිත්‍රත්වය තහවුරු විය. තිස්ස රජතුමා රාජ්‍යත්වයට පත්වී, නොබෝ දිනකින් ම අසෝක අධිරාජයා වෙත මාහැඟි පුද පඬුරු සමඟ දූත පිරිසක් යැවීය. මහා අරිට්ඨ කුමාරයා මේ දූත පිරිසේ නායකත්වය දැරීය. ඔහු තිස්ස රජතුමාගේ බෑනණුවන් ය. බමුණෙක්, අමාත්‍යවරයෙක් සහ ගණකාමාත්‍යවරයෙක් ද මේ ගමනට සහභාගි වූහ. ජම්බකෝලපට්ටනයෙන් නැව් නැගී මේ දූත පිරිස දින හතකට පසුව තාම්‍රලිප්ත වරායට ලඟා වූහ; පාඨලී පුත්‍ර නගරයට පැමිණ අසෝක අධිරාජයා බැහැදැක ගෙනයන ලද පුද පඬුරු එතුමන්ට පිළිගැන්වූහ. සතුටට පත් වූ රජතුමා දූත පිරිසේ ප්‍රධානියාට සේනාපති තනතුර ද, බමුණාට පුරෝහිත තනතුර ද, අමාත්‍යවරයාට දණ්ඩනායක තනතුර ද, ගණකාමාත්‍යවරයාට සිටු තනතුර ද පිරිනැමී ය. මෙම දූත පිරිස පස් මසක් එහි විසූහ. ඉන් පසු දූත පිරිස ආපසු සියරට බලා පටත්වූහ.

ධර්මාසෝක රජතුමා සිය නුදුටු මිතුරාට විධිමත් අභිෂේකයක් කිරීමට අවශ්‍ය රාජ්‍ය කකුධ භාණ්ඩ දූත පිරිස අත එවී ය. ඒ සමඟ ම විශේෂ පණිවිඩයක් ද එවන ලදි.

"මම තෙරුවන් සරණ ගියෙමි. සම්බුදු සසුනෙහි උපාසකයෙක් වෙමි. රජතුමනි, ඔබත් සිත පහදගෙන තෙරුවන් සරණ යනු මැනවි." යනු එම පණිවිඩයයි.

ඉමහත් සතුටට පත් වූ තිස්ස රජතුමා සිය මිතුරා විසින් එවන ලද රාජ්‍ය කකුධ භාණ්ඩ පිළිගෙන මෞර්ය ක්‍රමයට දෙවනවරටත් අභිෂේකයක් පැවැත්වී ය. මෙම අභිෂේකයෙන් පසුව **'දෙවනපිය'** විරුදාවලිය සිය නමට එක් කරගන්නා ලදි. ඉන්පසු එතුමා **'දේවානම්පියතිස්ස'** නමින් ප්‍රකට විය.

දෙවන වරට ඉන්දියාවට ගිය දූත පිරිසේ නායකත්වය ගත්තේ සුමන සාමණේරයන් වහන්සේ ය. උන්වහන්සේ දඹදිව අසෝක අධිරාජයා වෙතින් බුදුරදුන්ගේ දකුණු අකුධාතුන් වහන්සේ සහ තවත් ධාතුන් වහන්සේලා ලබාගෙන මෙරටට වැඩම කර ථූපාරාම ස්ථූපයෙහි මෙම ධාතුන් වහන්සේලා තැන්පත් කළහ.

තුන්වන වරටත් දූත මෙහෙවරක් සිදුවිය. මෙම දූත මෙහෙවරෙහි නායකත්වයට යළිත් වරක් මහා අරිට්ඨ කුමාරයා තෝරා ගත්තේ ය. මෙහි අරමුණ වූයේ සඟමිත් තෙරණියන් සහ ජයසිරිමහ බෝධීන් වහන්සේගේ දක්ෂිණ ශාඛාව ලක්දිවට වැඩම කරවා ගැනීමයි. හෙතෙම අසෝක අධිරාජයා බැහැ දැක, ශ්‍රී මහා බෝධීන් වහන්සේගේ දක්ෂිණ ශාඛාව ද, සඟමිත් තෙරණිය ඇතුලු භික්ෂුණීන් වහන්සේලා ද සමඟ පෙරළා ලක්දිවට පැමිණියහ. මෙම පිරිස ක්‍රි.පූ.247 උඳුවප්පුර පොහෝදින දඹකොළ පටුනට ගොඩ බැස්සාහ. දේවානම්පියතිස්ස රජතුමා මිහිඳු මහ හිමියන්ගේ උපදෙස් පරිදි එහි ගොස් සඟමිත් තෙරණියන් ඇතුළු පිරිස සහ දක්ෂිණ බෝධි ශාඛාව ගෞරවාදරයෙන් පිළිගෙන පෙරහැරින් අනුරාධපුරයට වැඩම කරවූවේ ය. මහමෙවුනා උයනෙහි දක්ෂිණ බෝධීන් වහන්සේ රෝපණය කෙරිණ. සඟමිත් තෙරණිය විසින් අනුලා බිසව ප්‍රධාන කාන්තාවන් සසුන් ගත කෙරිණි. කාන්තාවන්ගේ සුභ සිද්ධිය උදෙසා භික්ෂුණී ශාසනය ලංකාවේ පිහිටුවීම ඉතා වැදගත් ශාසනික සේවයකි.

තිස්ස රජතුමාගේ පුනරාභිෂේකය

තිස්ස රජතුමා අසෝක අධිරාජයාගේ අනුග්‍රහයෙන් දෙවන වරට අභිෂේක ලැබී ය. එය මෞර්ය සම්ප්‍රදායට අනුව සිදු කෙරිණි. මේ සම්බන්ධ ව ඉතා පැහැදිලි විස්තරයක් මහාවංශ ටීකාවෙන් හෙළි වේ.

" න අඤ්ඤං අභිෂේක පරිහාරං නාම අත්ථි කේවලං
නවයටඨීයා ඒව කිර සෝ රජ්ජං කාරේති "

ඉහත සඳහන් පාඨයෙන් පෙර ලක්දිව පැවති අභිෂේක ක්‍රමයෙහි ස්වභාවය විස්තර වෙයි. එකල විධිමත් අභිෂේක ක්‍රමයක් නොතිබුණි. මෞර්ය සම්ප්‍රදයට අනුව අභිෂේක ලැබීමට අවශ්‍ය උපකරණ ලංකාවෙන් ගිය දූත පිරිසට අශෝක රජතුමා දී ඇත. ඒවා නම්,

වල් විදුණාව, උෂ්ණීෂ පට්ටය, මඟුල් කඩුව, සේසත, මිරිවැඩි සඟල, ඉස්වෙලුම, කර්ණාභරණ ජෝඩුව, රන්දමය, කෙණ්ඩිය, හරිසඳුන් සෝද පිරිසිදු කිරීමක් වුවමනා නොවන ඇඳුම් රැසක්, අගනා අත්පිස්නා, නාගයන් විසින් ගෙනඑන ලද අඳුන්, අරුණුවන් මැටි, අනෝතත්ත විලේ සහ ගංගා නදියේ ජලය, දකුණු අතට නැවුණු හක් ගෙඩියක්, රන්තැටි ආදි බඳුන්, මා හැඟි සිවිකාවක්, අරළු, නෙල්ලි, මාහැඟි අමා ඔසු ආදියයි.

අශෝක රජතුමා මෙම උපකරණ සමඟ නව යොවුන් කන්‍යාවක් ද ලංකාවට එවී ය. මෙම අභිෂේක උත්සවය පිළිබඳ ව සෙනරත් පරණවිතාන මහතාගේ අදහස මෙහි දී සඳහන් කිරීම සුදුසු ය. අසෝක රජතුමා වැනි ප්‍රතාපවත් අධිරාජයකු සමඟ සබඳතා පැවැත්වීම තිස්ස රජතුමාට තම දේශපාලන බලය ශක්තිමත් කර ගැනීමට බෙහෙවින් ම උපකාරී වී ඇත. තම සහාය ඇතිව ලක්දිව පාලකයකු අභිෂේක කිරීම අසෝක රජතුමා සිය දේශපාලන ආධිපත්‍ය අසල්වැසි ශ්‍රී ලංකාව තුළ යම් පමණකට පතුරුවා හැරීමට ද අපේක්ෂා කරන්නට ඇත යනුවෙන් ඔහු සඳහන් කර ඇත.

මහින්දගමනය හා ලක්දිව බුදුදහම පිහිටුවීම

දේවානම්පියතිස්ස රජ සමයේ සිදු වූ ඉතාම වැදගත් ඓතිහාසික සිදුවීම මහින්දගමනයයි. මෙහි ඓතිහාසික පසුතලය තුන්වන ධර්ම සංගායනාවයි. මෙම සංගායනාවෙන් පසුව ථෙරවාදී බුදුදහමේ පණිවිඩය රටවල් නවයකට ලැබුණි. ලක්දිවට මහින්ද මහරහතන් වහන්සේ ඇතුළු ධර්මදූත පිරිස පැමිණියහ.

ලක්දිව පාලි වංසකතාවල මෙම ධර්ම දූත සේවය පිළිබඳ ව බොහෝ තොරතුරු විස්තර කර තිබේ. මෙම ධර්ම දූත පිරිස ලක්දිවට පැමිණීම පිළිබඳ ව ශිලාලිපි සාධක මඟින් ද සනාථ වෙයි. ඒ අනුව මෙම ධර්මදූත සේවය පිළිබඳ විශ්වසනීයත්වය තහවුරු කරගත හැකි ය.

මිහිඳු හිමි ඇතුළු ධර්ම දූත පිරිස දේවානම්පියතිස්ස රජතුමාට හමු වූයේ මිස්සක පබ්බතය (මිහින්තලය) අසලදී ය. කහ සිවුරු දරා සිටි භික්ෂූන් වහන්සේලා දුටු රජතුමා බියට පත් විය. "**අපි ධර්මරාජයාණන් වහන්සේගේ ශ්‍රමණ ශ්‍රාවකයෝ වෙමු. ඔබට අනුකම්පා පිණිස දඹදිව සිට පැමිණියෙමු**" යනුවෙන් කළ ප්‍රකාශය අසා රජුගේ බිය දුරුවිය. රජුගේ බුද්ධිය පරීක්ෂා කර බැලීම සඳහා අඹ ප්‍රශ්නය හා ඥාති ප්‍රශ්නය විමසීමෙන් රජුගේ බුද්ධිමත් භාවය හඳුනාගත් මිහිඳු මහ රහතන් වහන්සේ රජතුමන් ඇතුළු පිරිසට "**චූල්ලහත්ථිපදෝපම සූත්‍රයෙන්**" දහම් දෙසූහ. බණ අසා පැහැදුණු රජතුමා තෙරුවන් සරණ ගොස් බුදුදහම වැළඳ ගත්තේ ය. දේවානම්පියතිස්ස රජතුමා ලක්දිව ප්‍රථම බෞද්ධ රජතුමා ය.

දේවානම්පියතිස්ස රජතුමාගේ අනුග්‍රහය මත මිහිඳු මහ රහතන් වහන්සේ සිදු කළ ආගමික හා ශාසනික සේවා

- භණ්ඩුක උපාසකවරයා මහණ කර ලක්දිවට පැවිද්ද හඳුන්වා දීම.
- මහමෙවුනා උයන පිළිගැනීම.
- මහාවිහාරය පිහිටුවීම සඳහා උපදෙස් දීම.
- නගරවාසීන්ට ධර්ම ශ්‍රවණයට ඉඩ සලසා ඔවුන් තෙරුවන් සරණ ගිය උපාසකයන් බවට පත් කිරීම.
- ප්‍රථම වස් විසීම චේතියගිරියේ දී සිදු කිරීම.
- ථූපාරාම චෛත්‍යය ඉදි කිරීම (ලක්දිව ප්‍රථම ඓතිහාසික චෛත්‍යය)

- මහමෙවුනා උයනෙහි බෝධි රෝපණ උත්සවය පැවැත්වීම.
- අරිට්ඨ කුමරු පැවිදි කිරීම.
- මහා විහාර සීමාව සනිටුහන් කිරීම.

ථූපාරාම චෛත්‍යය

ඉහතින් සඳහන් කළ ආගමික හා ශාසනික සේවා නිසා ශ්‍රී ලාංකික ජනතාව ආගමික වශයෙන් හා ජාතික වශයෙන් ඒකීය භාවයකට පත්විය. මේ අනුව ලාංකිකයාට අර්ථවත් මිනිස් ජීවිතයක් ගත කිරීමට මහින්දගමනය හා ලක්දිව බුද්ධාගම පිහිටුවීම සෘජු ලෙස දයක වූ බව සඳහන් කළ හැකි ය.

ආගමික, සමාජයීය හා සංස්කෘතික දියුණුව

මහින්දගමනයෙන් පසුව මේ රට තුළ ආගමික, සමාජයීය හා සංස්කෘතික වශයෙන් විශාල පරිවර්තනයක් සිදු විය. බුදුදහම මෙරට ජන ජීවිතයට සම්බන්ධ වීමත් සමඟ මෙම ජන සමාජය සිව්වනක් පිරිසෙන් සමන්විත දැහැමි රාජ්‍යයක් බවට පත්විය.

ආගමික ක්ෂේත්‍රයේ ඇති වූ වෙනස්කම්

- වෘක්ෂ වන්දනාව - බෝධි වන්දනාව බවට පත්වීම
- පර්වත වන්දනාව - ස්ථූප වන්දනාව බවට පත්වීම
- ගිනි පූජා - පහන් පූජා ලෙස සැකසීම
- මළවුන් පිදීම - ප්‍රාප්ති දානමය පිංකම් ලෙස පරිවර්තනය වීම

ප්‍රාග් බෞද්ධ යුගයේ මෙරට ආගමික අංශයේ ප්‍රධානත්වය ලැබුණේ බමුණන්ට ය. බුදුදහම ලැබීමෙන් පසුව භික්ෂූන් වහන්සේලා රාජ්‍ය අනුශාසකයෝ වූහ. රාජ්‍ය පාලනය බෞද්ධ ප්‍රතිපත්ති මත ක්‍රියාත්මක විය. බුදුදහම හඳුන්වා දීමත් සමඟ මෙරට ජනතාවට සංවිධානය වූ ද ක්‍රමවත් වූ ද ධර්මයක් හඳුනා ගැනීමට අවස්ථාව ලැබුණි.

සමාජයීය පෙරළිය

බුදුදහම මෙරට ජන ජීවිතයට බද්ධ වීමත් සමඟ ධාර්මික ජන සමාජයක් ඇතිවිය. දයාව, කරුණාව, අනුකම්පාව, කළගුණ සැළකීම, ආගන්තුක සත්කාරය වැනි සමාජ ධර්මවලට ජනතාව අනුගත විය. උපතේ සිට මරණය දක්වා ජීවිතයේ සෑම වැදගත් අවස්ථාවක දී ම ලක් වැසියා බුදුදහමේ ආශීර්වාදය ලබා ගත්තේ ය.

සංස්කෘතික දියුණුව

බුද්ධ ධර්මයට අදාළ වූ පාලි භාෂාව, සාහිත්‍ය, කලා ශිල්ප, ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පය, අක්ෂර කලාව වැනි සංස්කෘතික අංග රැසක් අපට ලැබුණි. චිත්‍ර, මූර්ති, කැටයම් වැනි ශිල්ප කලා හෙලදිව සංස්කෘතියේ විශිෂ්ට සංස්කෘතිකාංග ලෙසින් සංවර්ධනය විය.

වෙහෙර විහාර බිතුසිතුවම්වලින් වර්ණවත් විය. බෝධීන් වහන්සේගේ ආරක්ෂාවට බෝධිඝර නිර්මාණය විය. ස්ථූපවල ආරක්ෂාවට චෛතියඝර ද බුද්ධ ප්‍රතිමාවේ ආරක්ෂාවට පටිමාඝර ද, භික්ෂූන් වහන්සේලාට විනය කර්ම සිදු කිරීමට උපෝසථාගාර ද, භාවනා කරන භික්ෂූන් වහන්සේලාට වැඩ සිටීමට පධානඝර ද නිර්මාණය විය.

ඉහත තොරතුරුවලට අනුව දේවානම්පියතිස්ස රජ සමයේ දී දේශපාලනික, සමාජීය, ආගමික හා සංස්කෘතික අංශවල විශාල දියුණුවක් ඇති වූ බව පෙනේ.

ක්‍රියාකාරකම 06

01. මහින්දගමනයෙන් අපට ලැබුණු දයාද ලැයිස්තුගත කරන්න.

සාරාංශය

- දේවානම්පියතිස්ස රජ සමයේ දේශපාලන, සමාජ, ආගමික හා සංස්කෘතික අංශවල විශාල දියුණුවක් ඇති වීමට බුදුදහම පදනම් විය.

දුටුගැමුණු මහරජතුමාගේ ශ්‍රේෂ්ඨත්වය (ක්‍රි.පූ.161-137)

ප්‍රථම වරට ලංකාවේ තුන් සිංහලය ම එක්සත් කර ඒකීය රාජ්‍යයක් ගොඩනැගූ පාලකයා දුටුගැමුණු රජතුමා ය. එම ශ්‍රේෂ්ඨ ජයග්‍රහණය පිළිබඳ තොරතුරු විස්තර කිරීම මෙම පාඩමෙන් අපේක්ෂිත ය.

ශ්‍රී ලංකාවේ ශ්‍රේෂ්ඨ නරපතියන් අතර දුටුගැමුණු මහ රජතුමා අග්‍රගණ්‍ය පාලකයකු ලෙස සැලකේ. එතුමා සම්බුදු සසුනේ චිරස්ථිතිය සඳහා සිදු කළ සේවය අදත් ලක්වැසි ජනතාව ගෞරවයෙන් සිහිපත් කරති. එතුමා රෝහණ රාජ්‍යයේ කාවන්තිස්ස රජතුමාගේ වැඩිමහල් පුත් කුමරු ය. රෝහණ රාජ්‍යයේ කාවන්තිස්ස රජතුමා රජ කරන කාලයේ රජරට ප්‍රදේශය පාලනය කළේ එළාර රජතුමා විසිනි. ඔහුගෙන් රජරට ප්‍රදේශය මුදවා ගෙන ඒකීය රාජ්‍යයක් බිහිකර ගැනීමට මනා පසුබිමක් ඇති කර දීම කාවන්තිස්ස රජතුමාගේ අභිලාශය විය.

මහා වංසයේ ප්‍රධාන වීර චරිතයක් ලෙස විස්තර කර ඇත්තේ දුටුගැමුණු රජතුමා පිළිබඳ ව ය. මේ නිසා කාවන්තිස්ස රජතුමාගෙන් සිදු වූ මෙහෙවර ගැන සඳහන් නොවේ. ධාතු වංසය, ථූප වංසය වැනි පාලි වංසකථාවල කාවන්තිස්ස රජතුමාගෙන් සිදු වූ සේවය විස්තර කර තිබේ.

- එක්සත් රෝහණ රාජ්‍යයක් ගොඩනැඟීම.
- මාගම රාජ්‍යයේ දේශ සීමා ආරක්ෂා කිරීම.
- පුතුන් දෙදෙනා එකිනෙකාට විරුද්ධව සටන් නොකරන බවට දිවුරා පොරොන්දු කරවා ගැනීම.
- දසමහා යෝධයන්ගෙන් සමන්විත හමුදාවක් ඇති කිරීම.
- දිගාමඩුල්ල ප්‍රදේශය සහලින් සංවර්ධනය කිරීම.
- අවි ආයුධ රැස්කර ගැනීම.

ඉහත දක්වෙන වැඩපිළිවෙළ දුටුගැමුණු කුමාරයාට රජරට ද්‍රවිඩ ආධිපත්‍යයෙන් මුදා ගැනීමට බෙහෙවින් ම ඉවහල් විය.

දුටුගැමුණු කුමාරයා බුත්තල සිට මහියංගනය හරහා විශාල සේනාවක් පිරිවරාගෙන රජරට බලා පිටත් විය. ද්‍රවිඩ කඳවුරු තිස්දෙකක් සමඟ සටන් කරන්නට සිදුවිය. විජිතපුර බලකොටුව බිඳ දැමීමට විශාල පරිශ්‍රමයක් දැරීමට සිදුවිය.

කාසපබ්බත නම් ස්ථානයේ විවේක ගැනීමෙන් පසුව ද්‍රවිඩ සතුරාට සාර්ථක ව මුහුණ දීමට දුටුගැමුණු කුමරුට හැකිවිය. දෙසේනාව අනුරාධපුර දකුණු වාසල සමීපයේ දී මුණ ගැසුණි. මෙහිදී එළාර රජතුමාට ද්වන්ද සටනකට පැමිණෙන ලෙස දුටුගැමුණු රජතුමා අභියෝග කළේ ය. ක්ෂත්‍රිය ධර්මයට අනුව අභියෝගය ප්‍රතික්ෂේප කිරීම නුසුදුසු බැවින් අභියෝගය පිළිගැනුණි. සටනින් එළාර රජතුමා මරණයට පත්විය. දුටුගැමුණු රජතුමා එළාර රජුගේ දේහය ආදාහනයෙන් පසු ව භෂ්මාවශේෂ තැන්පත් කර ස්මාරකයක් තැනවීය; එම ස්ථානයෙන් යන එනවිට සියලු තූර්යනාද නැවැත්විය යුතු ය, යනුවෙන් නියෝගයක් පැනවී ය. මහාවංසය රචනා කළ අවධිය වන විට ද මෙම නියෝගය ක්‍රියාත්මක ව පැවති බව මහා වංසයෙහි සඳහන් වේ.

නැවත වරක් විදේශීය සතුරකුට විරුද්ධ ව දුටුගැමුණු රජතුමාට සටන් කිරීමට සිදු විය. එළාර රජතුමාගේ මරණයෙන් දින හතකට පසුව දීඝජන්තු යෝධයාගේ බෑණා කෙනකු වූ භල්ලුක විශාල හමුදාවක් සමඟ ඉන්දියාවේ සිට පැමිණ **'කෝලම්බහාලක'** නම් ස්ථානයේ දී සටන් වැදුණි. භල්ලුක මේ සටනින් පරාජයට පත්විය.

දුටුගැමුණු රජතුමා ලංකාව ම එක්සේසත් කර ආගමික හා සංස්කෘතික අතින් විශාල සේවයක් සිදු කළේ ය. දුටුගැමුණු රජතුමා ථේරවාදී බුදු සසුනට විශේෂ අනුග්‍රහයක් දැක්වූවේ ය.

එතුමාගේ ශ්‍රේෂ්ඨ නිර්මාණ

රුවන්මැලි මහා සෑය

මිරිසවැටිය

ලෝවාමහාපාය

රුවන්මැලි මහා සෑය අදත් ජනතාවගේ ගෞරවාදරයට පාත්‍ර වූ ස්තූපයකි. ලෝවාමහාපාය මහල් නවයකින් සමන්විත වූ උපෝසථාගාරයකි. දුටුගැමුණු රජ සමයේ බුදු දහමේ විශාල දියුණුවක් තිබුණු බව අටුවා කථාවල තොරතුරුවලින් සනාථ වෙයි. එතුමා සමාජ සේවා සිදු කළ බව සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රයෙහි දැක්වේ. ආගමික ගොඩනැඟිලිවලට අමතරව රෝහල් කිහිපයක් ද දුටුගැමුණු රජතුමා ඉදි කළ බව ථූපවංසයෙහි දැක්වේ.

එතුමා ආර්ථික වශයෙන් සිදු කළ සේවාවන් පිළිබඳ ව මහාවංසයෙහි සඳහන් නොවේ. ''**මතු විය හැකි සාගත බියක් පිළිබඳව දැනගත් රජතුමා ඒ ඒ තැන්හි වැව් අමුණු බැඳ ගොවිතැන් වැඩ කරවන සේ රාජ්‍ය නිලධාරීන්ට නියෝග කර තමා ද උදලු, කැති, පොරෝ ආදි උපකරණ ගෙන්වා ගෙන ගොයම් බත් කරවීමෙහි නිරත වූ බව**'' පසු කලක දී රචිත සද්ධර්මාලංකාරයෙහි සඳහන් වී ඇත. මහියංගනයේ සොරබොර වැව කරවන ලද්දේ ද දුටුගැමුණු රජතුමන් විසින් යැයි ජනප්‍රවාදයෙහි සඳහන් ව තිබේ.

දුටුගැමුණු රජතුමා අවුරුදු විසිහතරක් රජකම් කළේ ය. මේ කාලය තුළ දී එතුමා වෙසක් උත්සව විසිහතරක් පැවැත්වී ය. මෙම ශ්‍රේෂ්ඨ වීර නරපතියා මරණ මඤ්චකයේ සැතපී සිටි මොහොත මහාවංස කතුවරයා දක්වා ඇත්තේ සැදැහැබර ලක්වාසීන්ගේ හදවත් තුළ කරුණා රසය ජනිත කරවන ආකාරයට ය. එහි දී ථේරපුත්තාභය තෙරුන් අමතා රජතුමා මෙසේ ප්‍රකාශ කළේ ය.

''පෙර මම දසමහා යෝධයන් වූ ඔබ ගෙන යුද්ධ කළෙමි. දැන් මම හුදකලාව ම මරු හා යුද පටන් ගතිමි. මරු සතුරා පරදවන්නට නොහැක්කෙමි''

එතුමා සිදු කළ යහපත් වැඩ සඳහන් කර තිබුණු පින්පොත කියවන විට ඊට සවන්දෙමින් සිටිය දී ම රජතුමා පරලෝ සැපත් විය. එතුමාගේ දේහය මහා විහාර සීමාවෙන් පිටත සාදා තිබුණු මාලකයක දී ආදාහනය කරවන ලද්දේ ය.

සිංහල ජාතියේ ශ්‍රේෂ්ඨ ජාතික වීරයකු ලෙස සැලකෙන දුටුගැමුණු මහ රජතුමාගේ දේශපාලනික, ආගමික හා සංස්කෘතික සේවය ශ්‍රී ලංකාවාසීහු අදත් ඉමහත් ගෞරවයෙන් සිහිපත් කරති.

සාරාංශය

- දුටුගැමුණු රජතුමාට එක්සත් ශ්‍රී ලංකාවක් ගොඩනගා ගැනීමට පසුබිම සකස් කළේ ඔහුගේ පිය රජතුමා ය.
- සටන මෙහෙයවීමට දුටුගැමුණු රජතුමාගේ රණශූරත්වය, යුද්ධෝපක්‍රම, අප්‍රතිහත ධෛර්යය ඉවහල් විය.
- සම්බුදු සසුනේ චිරස්ථිතියට එතුමාගෙන් විශාල මෙහෙවරක් සිදුවිය.

දුෂ්කරතා රාශියක් ජයගත් වළගම්බා රජතුමා (ක්‍රි.පූ. 89-77)

වළගම්බා රජතුමාගේ රාජ්‍ය කාලයේ දුෂ්කරතා රැසකට මුහුණ දීමට එතුමාට සිදුවිය. එම දුෂ්කරතා ස්වෝත්සාහයෙන් ජය ගෙන ශාසනික වශයෙන් සිදු කළ සේවාවන් මෙම පාඩමෙන් විස්තර වේ.

බල්ලාටනාග රජුගේ බාල ම සොහොයුරු වට්ටගාමිණී අභය හෙවත් වළගම්බා, මහාරත්තක සෙනෙවියා මරා දමා තම පරපුරට හිමි රාජ්‍යය යළි ලබා ගත්තේ ය. එහෙත් වළගම්බා රජතුමාට ටික කලක් යනතුරු රට සාමයෙන් පවත්වා ගැනීමට නොහැකි විය. එකල ඇති වූ දේශපාලන ගැටුම්වලට වළගම්බා රජතුමාට මුහුණ දීමට සිදු විය.

වළගම්බා රජතුමාට මුහුණ දීමට සිදු වූ දේශපාලන ගැටුම්

වළගම්බා රජ වී නොබෝ කලකින් ම රුහුණේ නකුල ගමේ තීය නම් වූ තරුණ බ්‍රාහ්මණයකු විශාල අනුගාමික පිරිසක් සමග කැරැල්ලක් මෙහෙයවී ය. තීය බමුණා කැරලි ගැසීමේ අරමුණ රාජ්‍ය බලය පැහැර ගැනීම ය. වළගම්බා රජතුමා රජකම අවශ්‍ය නම් මහාතිත්ථයට ගොඩබැස සිටින ද්‍රවිඩයන් සමඟ සටන් වැදී ජය ගන්නා ලෙස තීය බමුණාට දන්වී ය. ද්‍රවිඩයන් සමඟ සටනට ගිය තීය බමුණා ඔවුන් අතින් පැරදුණි. මෙසේ උපක්‍රමශීලී ව තීය බමුණාගේ දේශපාලන බලය බිඳ දැමීමට වළගම්බා රජතුමාට හැකි විය.

ක්‍රි.පූ. 103 දී දමිළ ආක්‍රමණිකයෝ හත්දෙනෙක් මහාතිත්ථ වරායෙන් ගොඩබැස වලගම්බා රජු සමඟ සටන් වැදුණි. මෙකල රට තුළ පැවැති අස්ථාවර දේශපාලන වාතාවරණය ඔවුන්ට වාසිදායක විය. බැමිණිතියා සාය නමින් හැඳින්වූ දරුණු සාගතයක් ද ඇතිවී තිබුණි. දමිළ ආක්‍රමණිකයන් ජය ගැනීමට වලගම්බා රජතුමාට නොහැකි විය. රාජ්‍ය බලය අතහැර දැමූ වළගම්බා රජතුමා පළා ගියේ ය. පැරදී පළා යන වළගම්බා රජතුමාට විරුද්ධ ව ගිරි නම් නිගන්ථයා වහසිබසින් කෑ ගැසී ය. මේ අවධිය වනවිට බෞද්ධාගමට වඩා හින්දු, ජෛන, බ්‍රාහ්මණ යන අන්‍ය ආගමික කණ්ඩායම්වල බලවත් වීම දැකගත හැකි ය.

වළගම්බා රජතුමා මලය ප්‍රදේශයේ ගත කළ අවධිය

වනගත ව සිටි රජතුමා ඇතුළු රජ පවුලේ අයට පිණ්ඩපාත ආහාරයෙන් සංග්‍රහ කරමින්, රජතුමා දිරිමත් කරමින් සේනා සංවිධානයට උපදෙස් ලබා දෙමින් උදව් උපකාර කළේ කුපික්කල තිස්ස හිමියන් ය. වළගම්බා රජතුමා වනගත ව සිටි අවධියේ දී සිදු වූ විවිධ සිද්ධීන් පිළිබඳ තොරතුරු සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රයෙහි සඳහන් වෙයි. රජතුමාගේ නොමනා හැසිරීම්වලට කළකිරුණු සෙන්පතියෝ රජු හැරදමා ගියහ.

හම්බුගල්ලක හිමි හමුවීම

රජු හැරදමා ගිය සෙන්පතිවරු හම්බුගල්ලක විහාරයට ගියහ. ඔවුහු දෙපිලකට බෙදී සිටීම රටට බරපතල පාඩුවක් වන බව පෙන්වා දුන් උන්වහන්සේ මහාතිස්ස හිමියන්ගේ ද සහාය ලබාගෙන දෙපක්ෂය අතර සමගිය ඇති කළහ. ක්‍රමයෙන් රටවැසියා ද රජු කෙරෙහි පැහැදී රජතුමාට සහාය දක්වූහ. වළගම්බා රජතුමා කල්යල් බලා සේනා සංවිධානය කරගෙන අවසාන දමිළ පාලකයා වූ දාඨිය මරා, යළි අනුරාධපුර රාජධානියේ පාලකයා බවට පත්විය.

ශාසනික ඉතිහාසයේ සිදු වූ පෙරළිය

රජතුමා වනගත ව සිටි අවධියේ දී උදව් උපකාර කළ කුපික්කලතිස්ස හිමිට කළගුණ සැලකීමක් ලෙසින් ගිරි නිගන්ඨයා විසූ තැන අභයගිරිය නමින් නව ආරාමයක් ඉදිකර පෞද්ගලික ව පූජා කළේ ය. මෙම පෞද්ගලික පූජාව ශාසනික අර්බුදයකට තුඩුදුන් කරුණක් බවට පත්විය. මෙතෙක් පැවති සාංඝික ව විහාර පූජා කිරීමේ ශාසනික සම්ප්‍රදායට විරුද්ධ ව කළ මෙම පූජාවට මහාවිහාර භික්ෂූන් වහන්සේලා විරුද්ධ වූහ. ආරාමය පිළිගත් කුපික්කලතිස්ස හිමිට '**කුල සංසට්ඨ**' චෝදනාව ඉදිරිපත් කර '**පබ්බාජනීය**' විනය කර්මය කොට මහා විහාරයෙන් නෙරපා දැමූහ. කුපික්කල තිස්ස හිමිගේ ශිෂ්‍ය බහලමස්සු තිස්ස හිමි ද මහා විහාරයෙන් නෙරපී ය. මේ අර්බුදය නිසා භික්ෂු සමාජයේ නිකාය භේදය ඇති විය. අභයගිරි විහාරය මහායාන ධර්මයේ මූලස්ථානය බවට පත්විය.

ත්‍රිපිටකය ග්‍රන්ථාරූඪ වීම

මහාවිහාරවාසී භික්ෂූන් වහන්සේලා මාතලේ අලුවිහාරයට රැස්වී මෙතෙක් කල් කටපාඩමෙන් ගෙන ආ ත්‍රිපිටක ධර්මය ග්‍රන්ථාරූඪ කළහ. ශාසනික ඉතිහාසයේ ඉතාම වැදගත් මෙම සිද්ධිය මහාවංසයේ එක් ගාථාවකින් සඳහන් කර ඇත. මේ පිළිබඳ ව පැහැදිලි විස්තරයක් නිකාය සංග්‍රහයේ දැක්වේ. මෙම ශාසනික කාර්යය මේ රටේ බෞද්ධ අධ්‍යාපන සම්ප්‍රදායේ ප්‍රවර්ධනයට තුඩුදුන් කරුණක් බවට පත්විය.

වළගම්බා රජතුමා ඉදිකර වූ වෙහෙර විහාර

අභයගිරි විහාරයට අමතර ව මෙතුමා විසින් සිය බිසව වූ සෝමා දේවිය නමින් සෝමාවතී චෛත්‍යය ඉදිකරවන ලදි. එතුමාගේ අමාත්‍යවරුන් විසින් **දක්ඛිණ විහාරය, මූලවෝකාස විහාරය, සාලිය විහාරය, පබ්බතාරාමය, තිස්සමහාරාමය** ආදී විහාර අනුරාධපුරයේ ඉදි කළ බව මහාවංසයෙහි සඳහන් වේ. අමාත්‍යවරුන්ගේ මෙම ආගමික සේවා සඳහා වළගම්බා රජතුමාගේ අනුග්‍රහය ලැබුණි.

කාර්ය සාඵල්‍යයේ අගය

වළගම්බා රජතුමාගේ කාර්ය සංසිද්ධීන්, දුටුගැමුණු, මහා විජයබාහු වැනි ශ්‍රේෂ්ඨ නරපතියන්ගේ සේවා සමඟ සැසඳිය හැකි ය. වළගම්බා රජතුමා ද ශ්‍රේෂ්ඨ නරපතියෙකි, ජාතික වීරයෙකි. දුටුගැමුණු, මහා විජයබාහු රජවරුන් විදේශීය ද්‍රවිඩයන්ගේ ආධිපත්‍යයෙන් රට මුදවා ගෙන තිබේ. වළගම්බා රජතුමා ද ද්‍රවිඩයන්ගේ ආධිපත්‍යයෙන් ලක්දිව මුදවා ගත් පාලකයෙකි. මේ පාලකයන් දෙදෙනා මුහුණ දුන් දුෂ්කරතාවලටත් වඩා ගැටලු රැසකට වළගම්බා රජතුමාට මුහුණ දීමට සිදුවිය. එතුමා සතුරු තර්ජන මැද රට, ජාතිය හා සම්බුදු සසුන රැකගත් ශ්‍රේෂ්ඨ නරපතියෙකි.

සාරාංශය

- වළගම්බා රජතුමාට රට පාලනයේ දී දුෂ්කරතා රාශියකට මුහුණ දීමට සිදුවිය.
- හෙතෙම ස්වඋත්සාහයෙන් ම අභියෝග ජයගත් පාලකයෙකි.
- එතුමාගේ කාලයේ ශාසනික ඉතිහාසයේ සුවිශේෂී වෙනස්කම් සිදු විය.
- වළගම්බා රජතුමා ජාතික වීරවරයෙකි.

පැවරුම

01. වළගම්බා රජතුමාගේ කාර්ය සංසිද්ධීන් අගය කරන්න.

නව රාජවංසයක් හඳුන්වා දුන් වසභ රජතුමා (ක්‍රි.ව. 67-111)

ලම්භකර්ණ වංශික වසභ රජුගේ දේශපාලනික, ආගමික හා ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති මෙම පාඩම් ඒකකයෙන් හඳුනා ගනිමු.

වසභ ලම්භකර්ණ වංශයේ ප්‍රථම රජු ය. ඔහුගෙන් ආරම්භ වූ මෙම නව රාජවංසය වසර තුන්සිය හැත්තෑවකට වැඩි කාලයක් පැවතිණි.

- විදේශීය සතුරු තර්ජනවලින් රට ආරක්ෂා කර ගැනීම
- රටේ සාමය පවත්වා ගැනීම
- මනා පාලන ක්‍රමයක් ඇති කිරීම
- වාරි කර්මාන්ත ව්‍යාපාරය සංවර්ධනය කිරීම

වැනි කටයුතු නිසා වැසියා අතර ලම්භකර්ණ වංසය ඉතා ජනප්‍රිය විය. ඉහත කරුණු වසභ රජතුමාගේ රාජ්‍ය පාලනය සාර්ථක වීමට ද හේතු විය.

වසභ රජතුමා සම්බන්ධ ව ජනප්‍රවාද කථා ගෙතී තිබුණි. සුභ රජතුමාට වසභ නම් කෙනකුගෙන් තර්ජන එල්ල වේ යැයි දෛවඥයන් විසින් ප්‍රකාශ

කර තිබුණි. එය ඇසූ සුභ රජතුමා වසභ නමින් සිටින අය මරා දමන ලෙස නියෝග කර තිබුණි. සේනාපතිවරයකුගේ නිවසේ දී වසභ මරා දැමීමට කර තිබුණු සැලසුම එම සේනාපති ගේ බිරියට සැල වූ විගස ම ඇය මේ තරුණයා බේරා ගැනීමට උපක්‍රමයක් යෙදුවා ය. ඇය හුනු නැතිව බුලත් මල්ලක් සූදානම් කර වසභට දුනි. රජ මාළිගයේ දොරටුව අසල දී බුලත් සැපීමට හුනු නැති බව දැනගත් සේනාපති හුනු ගෙන එන ලෙස වසභට කීවේ ය. ගෙදරට පැමිණි වසභට ඔහු මරා දැමීමට සැලසුම් කර තිබෙන බව සේනාපති බිරිය පවසා මසුරන් දහසක් ඔහු අතට දී සැඟවී පළා යන ලෙස කීවා ය. වසභ මහා විහාරයට ගොස් සියලු තොරතුරු භික්ෂූන් වහන්සේලාට පැවසී ය. භික්ෂූන් වහන්සේලාගේ සංග්‍රහ ලැබ ආපසු යන අතරමග දී කුෂ්ඨ රෝගියෙක් වසභ ස්ථිර වශයෙන් ම රජ වන බවට අනාවැකියක් පළ කළේ ය. එය ඇසූ වසභ එයින් දිරිමත් ව, රුහුණු ප්‍රදේශයට ගොස් භික්ෂූන් වහන්සේලාගේ හා රට වැසියාගේ සහාය ලබා, වසර දෙකකට පසුව අනුරාධපුරයට පැමිණ සුබ හා සටන් කර රාජ්‍ය බලය පැහැර ගත්තේ ය. මේ කාලය වන විට මෞර්ය රාජ වංසයේ අවසාන පාලකයන් දුර්වල වීමත්, ඔවුන් පිළිබඳ වැසියා කළකිරී සිටි නිසාත් පොදු මහ ජනතාවගේ සහාය වසභට ලබා ගැනීමට හැකි විය.

වසභගේ රාජ්‍ය පාලනය

වසභ අගරජු වීමට පෙර අගනුවරින් දුර බැහැර ප්‍රදේශවල බලය ලබා ගෙන සිය බලය තහවුරු කර ගැනීමට උත්සාහ ගත් බව පෙනේ. ඔහු රාජ්‍ය බලය ලබා ගැනීම සඳහා චන්ද්‍රගුප්ත මෞර්ය රජතුමාගේ ක්‍රියාකලාපයෙන් පූර්වාදර්ශ ගෙන තිබේ යැයි ඉතිහාසඥයෝ පවසති.

වසභ මධ්‍යගත පාලනය ශක්තිමත් ව පවත්වා ගැනීමට සමත් වූ පාලකයෙකි. රාජ්‍යයේ බලතල උසස් නිලධාරීන්ට, අමාත්‍යවරුන්ට හා සිය දරුවන්ට බෙදා දීම නිසා රාජ්‍ය පාලනය සාමකාමී ව පවත්වා ගැනීමට හැකි විය.

වසභගේ ආධිපත්‍යය අගනුවරින් බැහැර ප්‍රදේශවල ව්‍යාප්තව තිබුණු බව දිවයිනේ විවිධ ප්‍රදේශවලින් ලැබී තිබෙන පුරාවිද්‍යාත්මක සාක්ෂිවලින් තහවුරු වේ. වල්ලිපුරම් රන් සන්නස මේ අතරින් ඉතා වැදගත් සාක්ෂියකි. මෙම රන් සන්නස යාපන ප්‍රදේශයෙන් හමු වූවකි. '**ඉසගිරි**' නම් අමාත්‍යවරයා

මේ ප්‍රදේශය පාලනය කළ බව ඉන් කියැවෙයි. මෙහි වසභ රජතුමා 'මහරජ' විරුදාවලිය භාවිත කළ බව සඳහන් වේ. මේ රන් සන්නසට අනුව ප්‍රථම වරට ලක්දිව ප්‍රාදේශීය පාලකයන් පත්කර තිබෙන්නේ වසභ රජතුමා විසිනි.

හබැස්ස ශිලා ලිපිය බුත්තල කෝරළයේ හබැස්ස විහාරය අසලින් සොයාගත් ශිලා ලිපියකි. එහි වසභ රජතුමාට '**දුටග**' නමින් හැඳින් වූ පුතකු සිටි බව සඳහන් වෙයි. අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කයේ '**තම්මැන්නාව**' අසලින් සොයා ගෙන ඇති ශිලා ලිපියේ '**උතර**' නම් වසභගේ තවත් පුතකු ගැන සඳහන් වේ. මේ පුතුන් දෙපල ගැන මහා වංසයේ සඳහන් වී නැත. රුහුණු රට හා මායා රට මේ පුතුන් දෙදෙනා විසින් පාලනය කළ බව එම ශිලා ලිපි දෙකෙන් හෙළි වේ.

මඩකලපුව ප්‍රදේශයේ '**කුමචෝලෙයි**' ශිලා ලිපියට අනුව නැගෙනහිර වෙරළබඩ ප්‍රදේශය '**පජිනතර**' නමින් හැඳින් වූ ඇමතිවරයකු විසින් පාලනය කර තිබේ. මෙම සෙල්ලිපි හමුවූයේ අගනුවරින් බොහෝ දුර බැහැර ප්‍රදේශවලිනි. වසභ රජතුමා මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ බලතල ප්‍රාදේශීය පාලකයන්ට බෙදී යන ආකාරයට, ක්‍රමානුකූල පාලන තන්ත්‍රයක් පවත්වා ගෙන යාමට සමත් වූ පාලකයකු බව ඉහත ශිලා ලිපි මගින් අනාවරණය වේ.

මේ කාලය වන විට අසල්වැසි පාණ්ඩ්‍ය හා සොළී රාජ්‍ය දෙක බලවත් වෙමින් පැවතුණි. මතු කලක දී කිසියම් විදේශීය සතුරු තර්ජනයක් එල්ල විය හැකි යැයි සිතා රජතුමා අනුරපුර නගරය වටා විශාල ප්‍රාකාරයක් ඉදිකර ආරක්ෂාව තහවුරු කරගත් බව මහා වංසයේ සඳහන් වේ. මේ සතුරු තර්ජනය ඔහුගේ පුත් වංකනාසික තිස්ස රජුගේ කාලයේ දී ඇති විය.

වසභ රජතුමාගේ රාජ්‍ය පාලනය ක්‍රමවත් ය. ප්‍රාදේශීය පාලකයන්ට බලතල පවරා තිබුණත් මධ්‍යගත පාලනය දුර්වල නොවී ය. රට සාමකාමී ව පවත්වා ගැනීමට ඔහුට හැකිවිය.

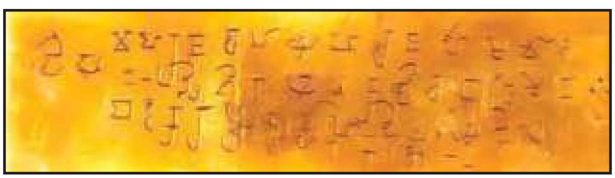

වල්ලිපුරම් රන් සන්නස

වසභ රජුගේ ආර්ථික ප්‍රතිපත්තිය

මෙරට ප්‍රධාන ජීවනෝපාය කෘෂිකර්මාන්තයයි. කෘෂිකාර්මික කටයුතු දියුණු කර ගැනීමට වසභ රජුගෙන් විශාල සේවයක් සිදු විය. මෙකල වාරිකර්මාන්තයේ නව පිබිදීමක් ඇති වූ කාල වකවානුවකි. රජරට වාරි කර්මාන්තයේ මහවැව් ඉදි කිරීමේ පළමු පියවර තැබුවේ වසභ රජතුමා විසිනි. වසභ රජතුමා මහ වැව් 11 ක් සහ ඇළවල් 12 ක් ඉදි කළ බව මහාවංසයේ සඳහන් වේ. ඇළහැර ඇළ, අඹන් ගඟ හරස් කර සාදන ලද්දේ ය. ඇළවල් 12 අතරින් නම සඳහන් වන්නේ ඇළහැර ගැන පමණි. මහවිලච්චිය, මානාකැටිය, හිරිවඩුන්න වැනි වැව් වසභ රජුගේ නිර්මාණ ලෙසින් සැලකේ.

ගංගා හරස් කර ඇළවේලි බැඳ කුඹුරුවලට ජලය සැපයීමට තරම් ඉහළ මට්ටමක මේ යුගයේ වාරි තාක්ෂණික දැනුම පැවති බව පෙනේ. වසභ රජුගේ වාරි ඉංජිනේරු ශිල්පීහු පොළොව යටින් උමං මගින් ජලය ගෙන යාමට සමත් වූහ. මෙසේ නළ මගින් අනුරාධපුරයේ තිසා වැවේ ජලය රන්මසු උයනේ පොකුණුවලට ගෙනගිය බව මහා වංසයේ සඳහන් වේ.

ආගමික සේවය

වසභ රජතුමාට මහා විහාර භික්ෂූන් වහන්සේලාගේ සහයෝගය ලැබුණි. රජතුමා උන්වහන්සේලාට සිව්පසයෙන් නිතිපතා සංග්‍රහ කර ඇත. ලක්දිව බොහෝ ප්‍රදේශවල වෙහෙර විහාර ඉදිකර ඇත; එමෙන් ම බොහෝ ප්‍රදේශවල වෙහෙර ප්‍රතිසංස්කරණය කර තිබේ. ශ්‍රී මහා බෝධීන් වහන්සේ වටා හිටි ප්‍රතිමා සතරක් සහිත විහාර කරවූ බව ද සඳහන් වෙයි. චිත්තල පබ්බතයේ (වර්තමාන සිතුල්පව්ව) දර්ශනීය ස්තූප දොළොසක් කර වූ බව මහා වංසයේ සඳහන් වේ. එතුමාගේ රාජ්‍ය කාලය වසර හතළිස් හතරකි.

වසභ රජතුමා යටතේ රටේ සාමකාමී දේශපාලන වාතාවරණයක් පැවතුණි. ශක්තිමත් ආර්ථිකයක් ගොඩනගා ගැනීමට ඔහු සමත් විය. බුදු සසුනේ දියුණුවට ද එතුමාගෙන් මහත් සේවයක් සිදුවිය.

සාරාංශය

- වසභ රජුගෙන් ආරම්භ වූ ලම්භකර්ණ වංසය වසර තුන්සිය හැත්තෑවක් පමණ පැවතුණි.
- ප්‍රථම වරට ලක්දිව ප්‍රාදේශීය පාලකයන් පත් කළේ වසභ රජතුමා ය.
- එකල ලංකාවේ ක්‍රමවත් මධ්‍යගත පාලනයක් පැවතුණි.
- කෘෂිකාර්මික දියුණුවට මහත් සේවයක් වසභ රජතුමා සිදු කර ඇත.

ධාතුසේන රජ්ජුරුවෝ (ක්‍රි.ව. 459-477)

ධාතුසේන රජතුමා පරසතුරන්ගෙන් රට මුදවා ගෙන, රජරට වාරිකර්මාන්තයේ දියුණුවට හා සම්බුදු සසුනේ දියුණුවට සිදු කළ සේවය මේ පාඩමෙන් විස්තර වේ.

ධාතුසේන රජතුමා මහත් දුෂ්කරතා මධ්‍යයේ රජ වූ කෙනෙකි. අනුරාධපුර යුගයේ දෙවන මෞර්ය රාජ්‍ය වංසය ආරම්භ වූයේ ධාතුසේන රජතුමාගෙනි. මොහු කුඩා කළ පැවිදි ව සිටි කෙනෙකි.

ක්‍රි.ව. 435 දී මිත්සෙන් රජ සමය ඉතා අවාසනාවන්ත කාල පරිච්ඡේදයකි. මොහුට රාජ්‍යයට නියම උරුමයක් නොතිබුණි. මේ කාලයේ ලක්දිව දේශපාලන වශයෙන් ව්‍යාකූල සහගත තත්ත්වයක් පැවතිණි. ඔහු රජ වී වසරක් යන්නට මත්තෙන් දකුණු ඉන්දියාවෙන් පැමිණි ආක්‍රමණිකයෝ හයදෙනෙක් මිත්සෙන් රජු මරා රාජ්‍යය පැහැර ගත්හ.

- පණ්ඩු
- පාරින්ද
- ඛුද්ද පාරින්ද
- තිරීතර
- දාඨිය
- පීඨිය

යනු මේ ආක්‍රමණිකයන් හයදෙනා ය. මොවුන් වසර විසිහතක් මේ රට පාලනය කර තිබේ.

ධාතුසේන කුමාරයා මේ වන විට අප්‍රකට ව වෙසෙමින් සේනා සංවිධානය කළේ ය. රජරට පැවති ද්‍රවිඩ පාලනයට කළකිරී සිටි වැසියා ද ධාතුසේන කුමාරයාට උදව් කළහ. රුහුණට පලාගිය කුලීනයන් ද ආපසු අනුරාධපුරයට පැමිණ ධාතුසේන කුමාරයාට සහාය දී තිබේ. එතුමාට මහා සංඝයා වහන්සේගේත් සහාය ලැබුණි.

ධාතුසේන කුමාරයා ද්‍රවිඩ පාලකයන් සියලුදෙනා සමඟ සටන් කොට අන්තිම ද්‍රවිඩ පාලකයා වූ පීඨීය මරා රාජ්‍යය ද්‍රවිඩ ආධිපත්‍යයෙන් නිදහස් කරගෙන ක්‍රි.ව. 459 දී අනුරපුර සිහසුනට පත් විය. රාජ්‍යත්වය ස්ථිර වූ පසුව ද්‍රවිඩයන්ට පක්ෂපාතී ව සිටි සිංහල කුලීනයන්ගේ ඉඩකඩම් රාජසන්තක කළේ ය. ඔහුට උදව් උපකාර කළ අයට අනුග්‍රහය දක්වා ඔවුන්ගේ පක්ෂපාතීත්වය තහවුරු කරගෙන තිබේ. රටේ පැවති වියවුල් තත්ත්වය සමථයකට පත්කොට රටේ සාමය ඇති කළේ ය. එසේම ජනතා ශුභ සිද්ධිය සඳහා ද කටයුතු කර තිබේ.

ධාතුසේන රාජුගේ ආගමික සේවය

ධාතුසේන රජතුමා සියලු නිකායික භික්ෂූන් වහන්සේලාට නොවෙනස් ව සැලකී ය. ශාසනයේ ශුභ සිද්ධිය සඳහා විහාර දහඅටක් ඉදි කරවන ලදි. උතුර, නැගෙනහිර, රුහුණ වැනි අගනුවරින් බැහැර ප්‍රදේශවල මෙම විහාර ඉදි කරවී ය.

- උතුරු ප්‍රදේශයේ ඉදි කළ විහාර : මංගණ විහාරය
ථූපවට්ටි විහාරය
- නැගෙනහිර ප්‍රදේශයේ : පණ්ණාවල්ලක විහාරය
- රුහුණු ප්‍රදේශයේ : දායගාම විහාරය
සාලවාණ විහාරය
භිල්ලවාණ විහාරය

ජරාවාස වූ වෙහෙර විහාර රැසක් ප්‍රතිසංස්කරණය කරවූ බව ද මහාවංශයේ සඳහන් වෙයි. එතුමාගේ නව විහාර කර්මාන්ත අතර කාලවාපි විහාරය (අවුකන විහාරය) කලාවැව සමීපයෙහි ඉදි කළ විහාරස්ථානයකි.

අවුකන හිටි පිළිම වහන්සේ ද ධාතුසේන රජසමයට අයත් ලෙසින් සැලකේ. මිහිඳු පෙරහැර ආරම්භ කිරීම මෙකල සිදු විය. රුවන්මැලි මහාසෑයට වජ්‍රචුම්බකයක් (අකුණු වළකන දියමන්තියක්) සවි කළ බව ද වංසකථාවෙහි සඳහන් වේ.

අවුකන පිළිමය

ආර්ථික වශයෙන් සිදු කළ සේවය

කලා වැව

ධාතුසේන රජතුමාගෙන් රජරට වාරිකර්මාන්තයේ සංවර්ධනය උදෙසා විශාල සේවයක් සිදු විය. එතුමා විසින් මහවැව් 18ක් සහ ඇළක් කරවන ලදී. එම වැව් අතරින් කලා වැව සුප්‍රකට ය. කලා ඔය සහ බළලු වැව එක්කොට සාදන ලද කලා වැවට යටවී ඇති බිම් ප්‍රමාණය අක්කර 6000ට වඩා වැඩි ය. මල්වතු ඔය, කලා ඔය අතර විශාල ප්‍රදේශයකට මේ වැවෙන් ගොවිතැන්

කටයුතු සඳහා ජලය සපයා ඇත. එතුමා ඉදි කළ වැව් 18 න් නම් සඳහන් වන්නේ වැව් හතරක පමණි. මාදතුගම, මැද්දේකැටිය, යෝධවැව සහ කලා වැව යනු ඒ වැව් සතර ය.

මෙකල වාරි කර්මාන්තයේ විශිෂ්ටත්වය විදහාපාන අපූර්ව නිර්මාණය ජය ගඟ ය. මෙහි දිග සැතපුම් 55ක් පමණ වේ. කලා වැවේ සිට අනුරාධපුරයේ තිසා වැවට මෙයින් ජලය ගෙන ගියේ ය. තැනිතලා බිමක් ඔස්සේ වැවකින් තවත් වැවකට ජලය ගෙන යෑමට යොදාගත් මෙම ඇළේ දිය බැස්ම සැතපුමකට අඟලකි. මහවැලි ගඟ හරහා අමුණු බැඳ කුඹුරුවලට ජලය සැපයීමේ ව්‍යාපෘතිය මහසෙන් රජුගේ පබ්බතන්ත ඇළ තව දුරටත් පුළුල් කිරීමකි.

ධාතුසේන රජතුමා රටේ පැවති අයහපත් දේශපාලන වාතාවරණය වෙනස් කොට පරසතුරන්ගෙන් රට මුදවා ගෙන සම්බුදු සසුනේ දියුණුවටත්, රජරට ජනතාවගේ ආර්ථික ශුභසිද්ධියටත් කළ සේවය ඉතා විශිෂ්ට ය. එතුමාගේ රාජ්‍ය කාලය වසර 18කි.

අවසාන කාලය

ධාතුසේන රජතුමාගේ අවසාන කාලය ඉතා ශෝකජනක විය. මොහුගේ වැඩිමහල් පුතා කස්සප කුමරු ය. ඔහු හින්නමාතුක හෙවත් වෙනත් බිසවකගේ කුසින් උපන් කෙනෙකි. ධාතුසේන රජුගෙන් පසුව සිහසුනට නීත්‍යානුකූල උරුමය තිබුණේ මුගලන් කුමරුට ය. ධාතුසේන රජුගේ දූ කුමරිය ඔහුගේ සොහොයුරියගේ පුත් මිගාර සෙන්පතිවරයාට සරණ පාවා දුන්නේ ය. ලේලිය සහ නැන්දා අතර හබයක් ඇති විය. සෙන්පතිවරයා තම බිරිඳට දඬුවම් කළේ ය. ධාතුසේන රජතුමා සෙන්පතිවරයාගේ මව, එනම් තම සොහොයුරිය ගින්නෙන් දවා මැරවී ය. මින් පළිගැනීමට සෙන්පතිවරයා කස්සප කුමරුට එක්වී ය. සිහසුනට නියම උරුමය නොතිබුණු කස්සප කුමරු සිහසුන පැහැර ගැනීමට පෙළඹවී ය. කස්සප කුමරු මහලු ධාතුසේන රජතුමා සිරකර තබා පසුව මරා දැමී ය. සිහසුනට නියම උරුමය තිබුණු මුගලන් ඉන්දියාවට පැන ගියේ ය. සෙන්පතිවරයාගේ සහාය ඇතිව කස්සප කුමරු අනුරපුර රජ විය.

සාරාංශය

- ධාතුසේන කුමරු දුෂ්කරතා මැද රජ විය.
- පරසතුරන්ගෙන් රට මුදවාගෙන සාමය ස්ථාපිත කළේ ය.
- ආර්ථික හා ආගමික වශයෙන් විශාල සේවයක් කළේ ය.
- ඔහුගේ අවසාන කාලය ශෝකජනක විය.

පැවරුම

01. මුල් යුගයේ සිට ධාතුසේන රජසමය දක්වා ලක්දිවට එල්ල වූ දක්ෂිණ භාරතීය ආක්‍රමණ පිළිබඳ විස්තරයක් සපයන්න.